

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Ψηφιακής
Διακυβέρνησης

Πρόγραμμα «Ψηφιακός Μετασχηματισμός»

CONCEPT PAPER

2^η έκδοση

Ιούνιος 2021

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά
και Επενδυτικά Ταμεία

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο
Ψηφιακής Διακυβέρνησης

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή.....	3
1.1. Υφιστάμενη Ψηφιακή Ωριμότητα.....	3
1.1.1. Αξιολόγηση των διαστάσεων του Δείκτη Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας (Digital Economy and Society Index, DESI).....	4
1.1.2. Αντίκτυπος της πανδημίας COVID-19 στον τομέα του ψηφιακού μετασχηματισμού και ψηφιακής συνδεσιμότητας	6
2. Σύνδεση με την Προγραμματική Περίοδο 2014 – 2020	7
2.1. Ανάλυση των βασικών προβλημάτων της προηγούμενης Προγραμματικής Περιόδου.....	7
2.1. Διδάγματα της προηγούμενης Προγραμματικής Περιόδου	8
3. Στρατηγική και Αρχιτεκτονική του Προγράμματος	10
3.1. Κύρια Στόχευση και Προγραμματική Στρατηγική του Προγράμματος	10
3.2. Προτεραιότητες – Σχέση με Στόχο Πολιτικής	12
3.3. Αρχιτεκτονική του Προγράμματος	18
3.3.1. Προτεραιότητα 1 (ΕΤΠΑ): Ψηφιακός Μετασχηματισμός του Δημόσιου Τομέα	20
3.3.2. Προτεραιότητα 2 (ΕΤΠΑ): Ενίσχυση της συνδεσιμότητας με ευρυζωνική πρόσβαση υψηλών ταχυτήτων.....	21
3.3.3. Προτεραιότητα 3 (ΕΚΤ+): Ανάπτυξη Ψηφιακών Δεξιοτήτων.....	21
3.3.4. Προτεραιότητες 4 & 5 (ΕΤΠΑ & ΕΚΤ+ αντίστοιχα): Τεχνική Βοήθεια	22
4. Προσδιορισμός της σχέσης και συμπληρωματικότητας του Προγράμματος Ψηφιακού Μετασχηματισμού με RRF, CEF II, ΕΠΑΝΕΚ, ΕΠΑΝΑΔΕΔΒΜ, ΠΕΠ και άλλα Προγράμματα και Χρηματοδοτικά Εργαλεία	22
4.1. Μηχανικός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Recovery and Resilience Facility -RRF)	23
4.2. Συνδέοντας την Ευρώπη (Connecting Europe Facility 2021 – 2027, CEF II)	24
4.3. Χρηματοδότηση από ΕΠΑΝΕΚ 2021 - 2027	24
4.4. Χρηματοδότηση από ΕΠΑΝΑΔΕΔΒΜ 2021 - 2027	26
4.5. Χρηματοδότηση από ΠΕΠ 2021 - 2027.....	26
4.6. Πρόγραμμα Ψηφιακή Ευρώπη (Digital Europe).....	26
4.7. Πρόγραμμα «Η ΕΕ για την υγεία» 2021-2027 (EU4Health).....	27
4.8. Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2021-2025.....	27
5. Εκκρεμότητες Έργων από την ΠΠ 2014-2020.....	28
6. Σχετικοί Αναγκαίοι Όροι	28
7. Εφαρμογή της Αρχής της Εταιρικής Σχέσης.....	28

Πρόγραμμα «Ψηφιακός Μετασχηματισμός»

1. Εισαγωγή

Ο στόχος της **δεύτερης έκδοσης** του Concept Paper του Προγράμματος «Ψηφιακός Μετασχηματισμός» είναι να αποτελέσει αντικείμενο διαβούλευσης με τους «εταίρους» και συζήτησης με τις αρμόδιες υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, λαμβάνοντας υπόψη τη σημαντική **αύξηση των συνολικών πόρων** του σε περίπου 1 δις Ευρώ, με **αύξηση των πόρων** του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) κατά 240 εκ. Ευρώ, αλλά και με τη **συμπερίληψη πόρων** του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ+), ύψους περίπου 122 εκ. Ευρώ.

Το νέο Πρόγραμμα «Ψηφιακός Μετασχηματισμός» σχεδιάζεται στο πλαίσιο των Στόχων Πολιτικής:

- **Στόχος Πολιτικής 1 (ΣΠ1):** «Μια πιο ανταγωνιστική και έξυπνη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού, καθώς και της περιφερειακής ψηφιακής διασυνδεσιμότητας», ο οποίος χρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ, και
- **Στόχος Πολιτικής 4 (ΣΠ4):** «Μια πιο κοινωνική Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων», ο οποίος χρηματοδοτείται από το ΕΚΤ+.

Το Πρόγραμμα «Ψηφιακός Μετασχηματισμός» έχει ως κύριο στόχο την:

- την παροχή νέων και αναβαθμισμένων δημόσιων ψηφιακών υπηρεσιών και εφαρμογών προς τις επιχειρήσεις και τους πολίτες με ταυτόχρονη εξασφάλιση της ιδιωτικότητας και της προστασίας δεδομένων,
- τη διασφάλιση της διαλειτουργικότητας ψηφιακών συστημάτων και υπηρεσιών,
- την ανάπτυξη ψηφιακών πλατφορμών για την υποστήριξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας,
- την εξασφάλιση συνδεσιμότητας υπερυψηλής ταχύτητας και
- την κάλυψη των αναγκών σε ψηφιακές δεξιότητες στο πλαίσιο της υποστήριξης του ψηφιακού μετασχηματισμού της χώρας, εστιάζοντας στην αξιοποίηση και ενσωμάτωση τεχνολογιών αιχμής.

1.1. Υφιστάμενη Ψηφιακή Ωριμότητα¹

Η Ελλάδα κατατάσσεται σε χαμηλή θέση στους διεθνείς δείκτες που αξιολογούν την ψηφιακή ωριμότητα των χωρών ανά τον κόσμο και η βελτίωση των επιδόσεων στους παρακάτω τομείς είναι κρίσιμη για την οικονομική ανάπτυξη. Για παράδειγμα, στον Δείκτη Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας (Digital Economy and Society Index, DESI), η χώρα κατατάσσεται στην 27η θέση μεταξύ των 28 χωρών της Ε.Ε. για το 2020, στον Δείκτη Ανάπτυξης Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (EGovernment Development Index, EGDI) στην 42η θέση μεταξύ των 193 κρατών της έρευνας για το 2020, κατέχοντας τη 27η θέση ανάμεσα στις 28 χώρες της Ε.Ε., στον Δείκτη Ανάπτυξης ΤΠΕ (ICT Development Index, IDI), η χώρα μας κατατάσσεται 38η μεταξύ 192 κρατών για το 2017 και 25^η

¹ Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-2025

ανάμεσα στις χώρες της Ε.Ε., στον Δείκτη Ψηφιακής Εξέλιξης (Digital Evolution Index, DEI) η Ελλάδα βρίσκεται στην 38η θέση μεταξύ των 60 υπό έρευνα κρατών για το 2017, ενώ στον δείκτη Διευκόλυνσης της Ψηφιοποίησης (Enabling Digitalization Index - EDI), η Ελλάδα κατατάσσεται 43^η μεταξύ 115 κρατών για το 2019.

1.1.1. Αξιολόγηση των διαστάσεων του Δείκτη Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας (Digital Economy and Society Index, DESI)

Ειδικότερα, σε σχέση με τις διαστάσεις του δείκτη DESI, η Ελλάδα σύμφωνα με την διάσταση του που αφορά τη «**Συνδεσιμότητα**» για το 2019² βρισκόταν στην τελευταία θέση μεταξύ των χωρών ΕΕ28 με βαθμολογία 33,4 μονάδες έναντι 50,1 του ευρωπαϊκού μέσου όρου. Σε όρους αύξησης της διαθεσιμότητας σταθερών ευρυζωνικών συνδέσεων η Ελλάδα βρίσκεται επίσης κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ (78%) με 76%. Ωστόσο παρατηρείται μία μικρή αύξηση σε σχέση με το 2018 στην διεύρυνση ευρυζωνικών επικοινωνιών ταχύτητας τουλάχιστον 100 Mbps (0,8% το 2019 από 0,3% το 2018)³.

Στον τομέα της συνδεσιμότητας, η μετάβαση στην ταχεία και υπερταχεία ευρυζωνικότητα στην Ελλάδα είναι πολύ βραδύτερη απ' ό,τι στην υπόλοιπη ΕΕ. Παρά την επικαιροποίηση του εθνικού σχεδίου ευρυζωνικής πρόσβασης, παρατηρούνται σημαντικές καθυστερήσεις στην υλοποίηση των έργων, η δε απορρόφηση των διατιθέμενων κονδυλίων παραμένει χαμηλή. Η χρήση των υπηρεσιών διαδικτύου αυξάνεται, ξεκινώντας όμως από ιδιαίτερος χαμηλό επίπεδο⁴.

Οι επιδόσεις της Ελλάδας στην ενότητα «**Ανθρώπινο κεφάλαιο**» είναι αρκετά χαμηλότερες από τον μέσο όρο στην ΕΕ, παρότι η χώρα συνεχίζει να σημειώνει πρόοδο. Το 2019, σχεδόν ένας στους δύο πολίτες ηλικίας 16 έως 74 ετών είχε χαμηλές ή καθόλου ψηφιακές δεξιότητες (49,5%), παρόλο που το ποσοστό εκείνων που έχουν τουλάχιστον βασικές ψηφιακές δεξιότητες αντιστοιχεί σε αύξηση άνω των 5 ποσοστιαίων μονάδων σε διάστημα ενός έτους, κατά πολύ υψηλότερη από τον μέσο όρο ανόδου κατά 1 ποσοστιαία μονάδα στην ΕΕ. Αντίστοιχα μέτρια είναι η εικόνα και για τους εργαζόμενους στη δημόσια διοίκηση⁵, αλλά και ως προς την ψηφιακή ικανότητα των εκπαιδευτικών (σύμφωνα με την έρευνα TALIS 2018 του ΟΑΣΑ, μόνο δύο στους πέντε εκπαιδευτικούς αισθάνονται «καλά προετοιμασμένοι» ή «πολύ καλά προετοιμασμένοι» για τη χρήση ψηφιακών τεχνολογιών για διδασκαλία).

Το ποσοστό των ατόμων με τουλάχιστον βασικές δεξιότητες χρήσης λογισμικού αυξάνεται ικανοποιητικά, από 52 % το 2018 σε 56 % το 2019, με ρυθμό ανόδου ταχύτερο από τον μέσο όρο της ΕΕ. Το ποσοστό των ειδικών ΤΠΕ επί του συνόλου των εργαζομένων εξακολουθεί να βελτιώνεται με τον ίδιο ρυθμό όπως και τα προηγούμενα τρία έτη, αλλά παραμένει χαμηλό (1,8 %) σε σύγκριση με τον μέσο όρο του 3,9 % στην ΕΕ, γεγονός που εν μέρει οφείλεται στην εξωτερική μετανάστευση, δεδομένου ότι οι απόφοιτοι των τεχνολογιών της πληροφορίας και των επικοινωνιών είναι, ως ποσοστό, συγκρίσιμοι με τον μέσο όρο της ΕΕ. Το ποσοστό των γυναικών ειδικών ΤΠΕ επί του συνόλου των εργαζομένων γυναικών ανέρχεται σε 0,5 % και εξακολουθεί να είναι πολύ χαμηλό σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ (1,4 %), παρά την ελαφρά αύξηση κατά 0,1 %, η οποία συνιστά βελτίωση δεδομένης της στασιμότητάς του κατά τα προηγούμενα τρία έτη⁶. Οι ελλείψεις σε

² Τα αριθμητικά στοιχεία αφορούν το 2019, έκθεση DESI 2020.

³ DESI 2020 - Greece

⁴ European Semester Country Report Greece, 26.02.2020

⁵ Eurostat, δείκτης Individuals' level of digital skills [isoc_sk_dskl_i] 2019, persons working in public administration, defence, education, human health or social work activities.

⁶ DESI 2020 - Greece

προηγμένες ψηφιακές δεξιότητες επηρεάζουν αρνητικά την παραγωγικότητα, καθώς καθυστερούν την υιοθέτηση προηγμένων ψηφιακών τεχνολογιών⁷.

Για τη «Χρήση διαδικτυακών υπηρεσιών» από τους πολίτες, η Ελλάδα βρίσκεται μόλις στην 25η θέση της ΕΕ28. Χαρακτηριστική είναι η χαμηλή εμπιστοσύνη των πολιτών σε σχέση με την πραγματοποίηση διαδικτυακών αγορών και τραπεζικών συναλλαγών (η χρήση ηλεκτρονικών τραπεζικών υπηρεσιών έφτασε το 40% έναντι του 66% του ευρωπαϊκού μέσου όρου, ενώ στο πεδίο των ηλεκτρονικών αγορών το ποσοστό χρήσης έφτασε στο 51% για το 2019, αλλά παραμένει κάτω από τον μέσο όρο του 71% της ΕΕ)⁸.

Ο αριθμός των επιχειρήσεων που παρέχουν προγράμματα επιμόρφωσης και επαγγελματικής κατάρτισης για την ανάπτυξη και/ή την αναβάθμιση των δεξιοτήτων των εργαζομένων στον τομέα των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών σημείωσε ελαφρά αύξηση το 2019 (από 14 % σε 15 %) αλλά παραμένει σε επίπεδα πολύ χαμηλότερα από τον μέσο όρο της ζώνης του ευρώ (25 %). Η συμμετοχή των ενηλίκων (ηλικίας 25-64 ετών) στην εκπαίδευση και την κατάρτιση ήταν 4,5 % το 2018, ένα από τα χαμηλότερα ποσοστά στη ζώνη του ευρώ, στην οποία ο μέσος όρος ήταν 11,5 %⁹.

Όσον αφορά την «Ενσωμάτωση της ψηφιακής τεχνολογίας» από τις επιχειρήσεις, η Ελλάδα καταλαμβάνει την 24η θέση στην ΕΕ. Η ενσωμάτωση της ψηφιακής τεχνολογίας από τις επιχειρήσεις είναι επίσης σχετικά αργή, με εξαίρεση τη χρήση μαζικών δεδομένων και την ανταλλαγή ηλεκτρονικών πληροφοριών, οι οποίες είναι υψηλότερες από τον μέσο όρο της ΕΕ. Ο αριθμός των επιχειρήσεων στην Ελλάδα που συμμετέχουν σε ηλεκτρονική ανταλλαγή πληροφοριών εξακολουθεί να αυξάνεται και παραμένει πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ. Ωστόσο, το ποσοστό των επιχειρήσεων που κάνουν χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης παρουσίασε μικρή μείωση το 2019, όπως επίσης και το ποσοστό των ΜΜΕ που πραγματοποίησαν πωλήσεις μέσω διαδικτύου το 2019 (9%, μείωση κατά 2% σε σύγκριση με το 2018)¹⁰. Αν και το μερίδιο του κύκλου εργασιών τους που προήλθε από το διαδίκτυο δεν μειώθηκε, εξακολουθεί να είναι χαμηλό, μόλις στο 4 % του συνολικού κύκλου εργασιών και μόνο το 11% των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων πραγματοποιεί πωλήσεις μέσω του διαδικτύου. Ωστόσο, η Ελλάδα έχει δεσμευτεί να προωθήσει τις νέες ψηφιακές τεχνολογίες σύμφωνα με το πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη» (υπερυπολογιστές, τεχνητή νοημοσύνη, ασφάλεια στον κυβερνοχώρο) και να επενδύσει στρατηγικά σε ψηφιακές τεχνολογίες¹¹.

Όσον αφορά τη διάσταση των «Ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών», η Ελλάδα βρίσκεται στην 27η θέση στην ΕΕ28 με βαθμολογία μόλις 51,5 έναντι 72,0 που είναι ο μέσος όρος. Ωστόσο, ο δείκτης ωρίμανσης ανοικτών δεδομένων είναι στο ίδιο επίπεδο με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο 66% για το 2019. Επίσης, πρόδος έγινε και στον επί μέρους δείκτη που αφορά την ύπαρξη προσυμπληρωμένων εντύπων στο πλαίσιο παροχής ψηφιακών υπηρεσιών, αλλά παρόλα αυτά εξακολουθεί να υπολείπεται σημαντικά του μέσου όρου της Ε.Ε με βαθμολογία 25 μονάδων έναντι του ευρωπαϊκού μέσου όρου 59 μονάδων. Ο αριθμός των χρηστών του διαδικτύου που είναι ενεργοί χρήστες υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης ανέρχεται σε ποσοστό 39% και

⁷ European Semester Country Report Greece, 26.02.2020

⁸ DESI 2020 - Greece

⁹ European Semester Country Report Greece, 26.02.2020

¹⁰ DESI 2020 - Greece

¹¹ European Semester Country Report Greece, 26.02.2020

εξακολουθεί να υπολείπεται σημαντικά σε σχέση με τον μέσο όρο (67%) της Ε.Ε., παρά την αύξηση της τάξης του 3% το 2019¹².

Αρκετές από τις ψηφιακές υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης που προσφέρονται στους πολίτες και επιχειρήσεις παραμένουν κατακερματισμένες υπό την ευθύνη διαφόρων δομών της δημόσιας διοίκησης και επιβαρύνονται με τις ρυθμιστικές ανακολουθίες της γραφειοκρατίας, με αποτέλεσμα να προκαλούνται ακόμα δυσανάλογα βάρη και εμπόδια στη βελτίωσή τους, παρά τα βήματα προόδου που έχουν σημειωθεί προς την κατεύθυνση απλούστευσης και ψηφιοποίησης των διαδικασιών.

1.1.2. Αντίκτυπος της πανδημίας COVID-19 στον τομέα του ψηφιακού μετασχηματισμού και ψηφιακής συνδεσιμότητας

Η εμπειρία διαχείρισης των αναγκών που δημιουργήθηκαν από την πανδημία του COVID-19, αφενός επιτάχυνε τη διαδικασία του ψηφιακού μετασχηματισμού του κράτους, αφετέρου έδειξε πως η επιλογή αυτή είναι μονόδρομος και πρέπει να συνεχιστεί εντατικά καθώς υπάρχουν σημαντικά περιθώρια βελτίωσης.

Ο **ψηφιακός μετασχηματισμός** για την Ελλάδα ήταν μια πρόκληση, ωστόσο με την ανάγκη αντιμετώπισης της πανδημίας έγινε αναγκαιότητα. Έπρεπε να ληφθούν μέτρα για την απρόσκοπτη και ασφαλή λειτουργία του κράτους από απόσταση, για την εξυπηρέτηση των πολιτών και για την ασφάλεια όλων. Μέσα σε ελάχιστο χρόνο, προσαρμόστηκε ο σχεδιασμός του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης, προκειμένου να υλοποιηθεί, νωρίτερα από το προγραμματισμένο, το gov.gr, το οποίο ενεργοποιήθηκε ταυτόχρονα με την ανακοίνωση των περιορισμών κυκλοφορίας (lockdown) τον Μάρτιο του 2020.

Παράλληλα, ετοιμάστηκε η υποδομή για λειτουργία της κυβέρνησης από απόσταση, υλοποιήθηκε η άυλη συνταγογράφηση, διευρύνθηκε η δυνατότητα των συστημάτων του Δημοσίου να διαλειτουργούν και επιταχύνθηκε η υλοποίηση του ψηφιακού μετασχηματισμού με καθημερινές, μικρές αλλαγές.

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, υποστηρίχθηκαν τα μέτρα τήρησης του των περιορισμών κυκλοφορίας (αποστολή sms, βεβαιώσεις μετακίνησης), τα μέτρα υγείας (ψηφιακός χάρτης υγειονομικής ασφάλειας, διαχείριση των εμβολιασμών με τα ψηφιακά ραντεβού και την ψηφιακή βεβαίωση εμβολιασμού στο emvolio.gov.gr), ενώ καταλυτικό ρόλο διαδραμάτισε η πανδημία στον ψηφιακό μετασχηματισμό της εκπαίδευσης και στην περαιτέρω ενίσχυση ψηφιακών δεξιοτήτων μαθητών και εκπαιδευτικών, καθώς, κατά το μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, όλες οι βαθμίδες εκπαίδευσης λειτούργησαν μέσω τηλεεκπαίδευσης.

Αναλυτικότερα, με τη συμπλήρωση πλέον του ενός έτους από την έναρξη της δοκιμαστικής λειτουργίας του gov.gr, της **Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης** όπου συγκεντρώνονται οι ψηφιακές υπηρεσίες που παρέχει το Ελληνικό Δημόσιο, εγκαινιάστηκε μια νέα εποχή στις σχέσεις κράτους – πολίτη, με στόχο το κράτος να αποκτήσει ενιαίο πρόσωπο απέναντι στον πολίτη και η εξυπηρέτηση να μπορεί να παρέχεται από απόσταση με ασφάλεια και χωρίς περιττή γραφειοκρατία.

Αρχικά, το gov.gr λειτούργησε με 501 ψηφιακές υπηρεσίες, ενώ προστέθηκε η δυνατότητα για τους πολίτες να υπογράφουν υπεύθυνα δήλωση και να εκδίδουν εξουσιοδότηση ψηφιακά. Πλέον, στην Πύλη περιλαμβάνονται **1.155 υπηρεσίες**, ενώ διαρκώς προστίθενται νέες υπηρεσίες του Δημοσίου που ψηφιοποιούνται.

¹² DESI 2020 - Greece

Μέσα στο 2020 πραγματοποιήθηκαν **περισσότερες από 94 εκατομμύρια ψηφιακές συναλλαγές**, εξοικονομώντας χρόνο και επισκέψεις στις αντίστοιχες δημόσιες υπηρεσίες. Παράλληλα, η Εθνική Εκστρατεία Εμβολιασμού «Ελευθερία» υλοποιείται από το πρώτο έως το τελευταίο βήμα μέσω του emvolio.gov.gr.

Σε ό,τι αφορά στην **ψηφιακή συνδεσιμότητα**, κατά την περίοδο της πανδημίας:

- Διενεργήθηκε η δημοπρασία για τις άδειες κινητής τηλεφωνίας πέμπτης γενιάς που πραγματοποιήθηκε με απόλυτη επιτυχία από την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων στα μέσα Δεκεμβρίου 2020. Έχουν ήδη αρχίσει να λειτουργούν τα πρώτα δίκτυα 5G και μέχρι το τέλος του 2023 οι τηλεπικοινωνιακοί πάροχοι θα πρέπει να παρέχουν δυνατότητες πρόσβασης στις υπηρεσίες 5G τουλάχιστον στο 60% του πληθυσμού.
- Διενεργήθηκε ο ανταγωνιστικός διάλογος μετά την ολοκλήρωση της Α' Φάσης προκήρυξης του έργου Ultra Fast Broadband (UFBB) συνολικού προϋπολογισμού 870 εκατ. ευρώ (με ΦΠΑ) που θα εκτελεστεί με τη μέθοδο του ΣΔΙΤ (Σύμπραξη Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα) και αναμένεται η Β' (τελική) Φάση να προκηρυχθεί το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα.
- Μετά τη 41η συνεδρίαση της Διακομματικής Επιτροπής, και την ολοκλήρωση του κύκλου των εγκρίσεων για όλες τις προσκλήσεις που έχουν προκηρυχθεί μέχρι στιγμής από την Κοινωνία της Πληροφορίας Α.Ε για το «ΣΥΖΕΥΞΙΣ II», άρχισε και η υλοποίηση των 6 υποέργων Υποδομών του «ΣΥΖΕΥΞΙΣ II» με την υπογραφή των αντίστοιχων εκτελεστικών συμβάσεων στις 7/12/2020.
- Σε ό,τι αφορά στην παροχή υπηρεσιών πρόσβασης νοικοκυριών και επιχειρήσεων στο διαδίκτυο με πραγματική ταχύτητα καθόδου τουλάχιστον 100Mbps και άμεσα αναβαθμίσιμης σε 1Gbps, οι πάροχοι επιτάχυναν τα σχέδια διάθεσης αυτών των υπηρεσιών, παρά την πανδημία. Η εξέλιξη της δράσης SuperFast-BroadBand (SFBB), πριν και μετά την πανδημία αποδεικνύει τον ρυθμό αύξησης της ζήτησης συνδέσεων FTTH υψηλής ταχύτητας.

2. Σύνδεση με την Προγραμματική Περίοδο 2014 – 2020

2.1. Ανάλυση των βασικών προβλημάτων της προηγούμενης Προγραμματικής Περιόδου

Η ανάλυση των βασικών προβλημάτων της προηγούμενης Προγραμματικής Περιόδου αποτυπώνονται με βάση τους δύο βασικούς πυλώνες έργων ΤΠΕ, τα έργα Τηλεπικοινωνιών και τα έργα Πληροφορικής.

Για τα έργα **Πληροφορικής**:

Σε επίπεδο σχεδιασμού δράσεων απαιτήθηκε σημαντικός χρόνος για την ενίσχυση των φορέων πρότασης, ώστε να κατανοήσουν σε βάθος και να μπορέσουν να ενσωματώσουν τα απαιτούμενα στοιχεία που προβλέπονταν στην Ψηφιακή Στρατηγική. Κατά την εφαρμογή των πολιτικών η σύσταση της Γενικής Γραμματείας Ψηφιακής Πολιτικής, είχε θετικό αντίκτυπο, καθώς δημιουργήθηκε ένα ενιαίο κέντρο συντονισμού για την εφαρμογή των πολιτικών της Ψηφιακής Στρατηγικής, παρόλα αυτά δημιουργήθηκαν καθυστερήσεις ως αποτέλεσμα της κατακερματισμένης διαχείρισης μεταξύ πολλών Φορέων Διαχείρισης, οι οποίοι διέθεταν διαφορετικά επίπεδα εμπειρίας στην διαχείριση έργων ΤΠΕ. Σχετικά με την υλοποίηση υιοθετήθηκε

η σύσταση Ομάδων Διοίκησης Έργων από τους φορείς υλοποίησης, αλλά, καθώς σχετικά λίγα έργα βρίσκονται σε φάση υλοποίησης, δεν είναι δυνατή στην παρούσα φάση η αποτίμηση των αποτελεσμάτων. Σημαντικός παράγοντας καθυστέρησης παραμένει η ωρίμανση των πράξεων σε επίπεδο διαμόρφωσης τευχών προκήρυξης. Τέλος, ο χρόνος που μεσολαβεί από την προκήρυξη της πρόσκλησης μέχρι την ένταξη των πράξεων παραμένουν σε υψηλά επίπεδα σε σχέση με τις προηγούμενες προγραμματικές περιόδους.

Για τα έργα **Τηλεπικοινωνιών**:

Κατά τον σχεδιασμό, εξ' αιτίας της φύσης των έργων (μεγάλος Π/Υ και μικρός αριθμός εξειδικευμένων φορέων πρότασης και δικαιούχων), οι διαδικασίες που απαιτούνται για τη χρηματοδότησή τους από Διαθρωτικά Ταμεία είναι χρονοβόρες και προϋποθέτουν συνήθως εγκρίσεις σχετικές με θέματα ανταγωνισμού και με τη μελέτη σκοπιμότητας/χρηματοοικονομική ανάλυση. Στο μεγάλο μεσοδιάστημα που μεσολαβεί μεταξύ του σχεδιασμού και της έγκρισης είναι αναμενόμενο να επιβάλλεται ανασχεδιασμός των έργων λόγω των αλλαγών στις τεχνολογίες, στην κατάσταση της οικονομίας και γενικότερα στην στρατηγική. Κατά την εφαρμογή των πολιτικών προέκυψαν αρκετά προβλήματα που προέρχονταν από την προηγούμενη Προγραμματική Περίοδο και αφορούσαν τις από κοινού αρμοδιότητες διαφορετικών υπουργείων. Όμως, η εξάλειψη της διασποράς αρμοδιοτήτων της τρέχουσας Προγραμματικής Περιόδου θα συμβάλει στην ευχερέστερη εφαρμογή της στρατηγικής και της τομεακής πολιτικής κατά τη νέα Προγραμματική Περίοδο. Κατά την υλοποίηση, τα κύρια θέματα αφορούσαν τις διαδικασίες αδειοδότησης για την πραγματοποίηση έργων εγκατάστασης δικτύων. Οι νομοθετικές πρωτοβουλίες που αναλήφθηκαν αντιμετώπισαν θέματα που αφορούν στις εγκαταστάσεις υποδομών τόσο για τη σταθερή όσο και για την κινητή ευρυζωνικότητα που αναμένεται να συνεισφέρουν σημαντικά στην επιτάχυνση των ιδιωτικών επενδύσεων και την αποτελεσματική ολοκλήρωση των υπό υλοποίηση και σχεδιαζόμενων έργων.

2.1. Διδάγματα της προηγούμενης Προγραμματικής Περιόδου

Τα προβλήματα υλοποίησης των έργων και δράσεων Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στο πλαίσιο της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020, επιδρούν στη διαμόρφωση των βασικών δράσεων του Προγράμματος «Ψηφιακός Μετασχηματισμός». Η Ελληνική Πολιτεία, λαμβάνοντας υπόψη και το νέο περιβάλλον της τρέχουσας περιόδου που διαμορφώθηκε λόγω της παγκόσμιας υγειονομικής κρίσης, προχώρησε:

- ο στον διαχωρισμό της ενιαίας διαχείρισης των πόρων που θα διατίθονταν για επενδύσεις σε ΤΠΕ σε 2 τομεακά ΕΠ και 13 ΠΕΠ, γεγονός που προκάλεσε κατακερματισμό χρηματοδοτικών επιλογών, αρρυθμίες, έλλειψη συντονισμού και καθυστερήσεις λόγω της σύγχυσης και της διάσπασης του ενιαίου της διοίκησης με την εξυπηρέτηση της ψηφιακής στρατηγικής
- ο στη διαμόρφωση νέων δομών και διαδικασιών που επιχειρήσαν να καλύψουν όλο τον κύκλο των έργων ΤΠΕ, με τη δημιουργία της Γενικής Γραμματείας Ψηφιακής Πολιτικής (που μετεξελίχθηκε στο νεοσύστατο Υπουργείο Ψηφιακής Πολιτικής με την προσθήκη ευρύτερων αρμοδιοτήτων)

Παρά το γεγονός της εκπόνησης και έγκρισης από την Ε.Ε. της Ψηφιακής Στρατηγικής (και του NGA Plan) τα παραπάνω δεν κατέστησαν, τελικά, επαρκή διοικητικά & οργανωτικά μέτρα για την επίτευξη των στόχων της ψηφιακής στρατηγικής, καθώς η ευθυγράμμιση με τις ανειλημμένες δεσμεύσεις των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, σε συνδυασμό με την μειωμένη ικανότητα σχεδιασμού και υλοποίησης έργων από τους φορείς υλοποίησης, επηρέασε την ταχύτητα

υλοποίησης των αντίστοιχων επενδύσεων / έργων μειώνοντας δραστικά τον ρυθμό παραγωγής απτών αποτελεσμάτων.

Με τη σύσταση του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης τον Ιούλιο του 2019, το πεδίο της δημόσιας πολιτικής που αφορά τον ψηφιακό μετασχηματισμό απέκτησε νέα δυναμική, καθώς επιχειρήθηκε η συγκέντρωση σε ένα ενιαίο περιβάλλον: α) της πολιτικής, β) της επιχειρησιακής διάστασης εφαρμογής των επιλογών της ψηφιακής στρατηγικής και γ) της χρηματοδοτικής δυνατότητας στήριξης συγκεκριμένων έργων στον εναπομείναντα χρόνο της επιλέξιμης περιόδου των παραπάνω ΕΠ (τέλος 2023), για:

- την παροχή ολοκληρωμένων και ποιοτικών ηλεκτρονικών υπηρεσιών προς τους πολίτες και τον ευρύτερο ψηφιακό μετασχηματισμό του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα,
- τον ανασχεδιασμό και την απλοποίηση των διοικητικών διαδικασιών πριν την ψηφιοποίησή τους,
- την ανάπτυξη ποιοτικών, αξιόπιστων, ασφαλών και ανταγωνιστικών τηλεπικοινωνιακών και ταχυδρομικών υπηρεσιών,
- τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη, την παραγωγική λειτουργία πληροφοριακών συστημάτων της Δημόσιας Διοίκησης και
- την αξιοποίηση κυβερνητικών υποδομών για τη συγκέντρωση και φιλοξενία των υφιστάμενων κεντρικών κρατικών πληροφοριακών συστημάτων, τον συνδυαστικό και ομοιογενή σχεδιασμό των νέων, διασφαλίζοντας τις απαραίτητες απαιτήσεις τεχνικής και λειτουργικής διαλειτουργικότητας μεταξύ τους, παράλληλα με τη συνεχή και αδιάλειπτη συνεργασία μεταξύ αρμοδίων, κατά περίπτωση, υπουργείων και φορέων.

Για τη δυνατότητα χρηματοδότησης έργων, συστάθηκε στο Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης και Εφαρμογής Τομέα Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΕΥΔΕ-ΤΠΕ), η οποία υπάγεται διοικητικά απευθείας στον Υπουργό Ψηφιακής Διακυβέρνησης, με καθήκοντα Διαχειριστικής Αρχής, ως Ενδιάμεσος Φορέας, σε τμήματα τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2014-2020 στον τομέα ΤΠΕ, και συμμετοχή στον σχεδιασμό, , στην εξειδίκευση, στην προετοιμασία και την υλοποίηση έργων ή δράσεων που συγχρηματοδοτούνται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά & Επενδυτικά Ταμεία στο πλαίσιο των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2014-2020 και άλλων συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων ή/και χρηματοδοτικών εργαλείων της Ε.Ε.

Επιπλέον, προχώρησε η σύνταξη της Βίβλου Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020 -2025 για την ψηφιακή πολιτική και την ηλεκτρονική διακυβέρνηση και τη διασφάλιση της συνοχής της κατά την εφαρμογή της από όλους τους φορείς του Δημοσίου. Ο κύριος ρόλος της είναι να περιγράψει το 6 όραμα, τη φιλοσοφία και τους στόχους της εθνικής στρατηγικής για τον ψηφιακό μετασχηματισμό της χώρας. Περιλαμβάνει τις κατευθυντήριες αρχές, το μοντέλο διακυβέρνησης και υλοποίησης, αλλά και τους στρατηγικούς άξονες του ψηφιακού μετασχηματισμού. Επίσης, περιγράφει βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα, οριζόντια και τομεακά έργα, τα οποία υλοποιούν τη στρατηγική για την Ψηφιακή Ελλάδα έως το 2025.

3. Στρατηγική και Αρχιτεκτονική του Προγράμματος

3.1. Κύρια Στόχευση και Προγραμματική Στρατηγική του Προγράμματος

Το σύνολο των δράσεων που στοχεύει να υποστηρίξει χρηματοδοτικά το νέο Πρόγραμμα «Ψηφιακός Μετασχηματισμός» έχουν αναφορά στους έξι (6) Στρατηγικούς Άξονες Παρέμβασης της Βίβλου Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020 – 2025 και παρουσιάζονται συνοπτικά στη συνέχεια. Όλες οι δράσεις Προγράμματος εναρμονίζονται και είναι συνεπείς, κατά περίπτωση, με τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις (Country-Specific Recommendations, CSRs) του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου¹³, και με τις προτεραιότητες οικονομικής πολιτικής που έχουν προσδιοριστεί στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου¹⁴.

1. Συνδεσιμότητα

Η συνδεσιμότητα αποτελεί προαπαιτούμενο για τον ψηφιακό μετασχηματισμό του κράτους και θα προάγει την αξιοποίηση προηγμένων τεχνολογιών, αφού θα επιτευχθεί η δημιουργία ευνοϊκών προϋποθέσεων για την ανάπτυξη, π.χ. εφαρμογών έξυπνων πόλεων και τεχνολογιών για το διαδίκτυο των αντικειμένων (IoT). Η αναβάθμιση των δικτύων κινητής και σταθερής ευρυζωνικότητας και η επίτευξη υπερυψηλών ταχυτήτων πρόσβασης θα συμβάλει στην οικονομική ανάπτυξη και την ευημερία με ταχύτερους ρυθμούς. Πιο συγκεκριμένα, οι επενδύσεις που θα γίνουν σε δίκτυα οπτικών ινών αποτελούν τις κύριες προκλήσεις της επόμενης δεκαετίας και θα συμβάλουν στην επίτευξη των κάτωθι στόχων:

- Εξασφάλιση συνδεσιμότητας σε Gigabit σε κοινωνικοοικονομικούς φορείς
- Παροχή πρόσβασης σε συνδεσιμότητα στο διαδίκτυο στα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις με ελάχιστη ταχύτητα 100 Mbps και δυνατότητα αναβάθμισης σε 1 Gbps.

2. Ψηφιακό Κράτος

Η ψηφιακή εξυπηρέτηση του πολίτη αποτελεί εθνική προτεραιότητα, ιδίως μετά την επιτάχυνση των ρυθμών ψηφιοποίησης των διαδικασιών κατά την περίοδο της πανδημίας, και έτσι προς αυτήν την κατεύθυνση θα υλοποιηθούν έργα ψηφιοποίησης των υπηρεσιών προς πολίτες και επιχειρήσεις με αφετηρία την δυνατότητα πρόσβασής τους από ένα ενιαίο σημείο μέσω ενιαίας ταυτοποίησης (ενιαία Ψηφιακή Πύλη gov.gr) και τον ψηφιακό και επιχειρησιακό μετασχηματισμό των ΚΕΠ σε ΚΕΠ-plus. Οι αρχές της μόνο άπαξ συγκέντρωσης της πληροφορίας από τον πολίτη και η διαλειτουργικότητα των συστημάτων σε υποδομές & υπηρεσίες του δημόσιου υπολογιστικού νέφους θα στηρίζουν όλο και περισσότερο «έξυπνες», τελικές ψηφιακές υπηρεσίες προς πολίτες και επιχειρήσεις.

3. Ψηφιακή Επιχείρηση

Το Πρόγραμμα «Ψηφιακός Μετασχηματισμός» θα υποστηρίξει δράσεις ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας, μέσα από τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών του Κράτους προς τις επιχειρήσεις ή σε τομείς που, αποδεδειγμένα αν ψηφιοποιηθούν και απλοποιηθούν, διευκολύνουν την επιχειρηματικότητα (Δικαιοσύνη, Ασφάλιση, Αδειοδοτήσεις, Μητρώα), καθώς και δράσεις αξιοποίησης εργαλείων πληροφορικής για τη λήψη αποφάσεων πολιτικής σχετικά με την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, ανοιχτής διάθεσης και αξιοποίησης των δεδομένων για την ανάπτυξη νέων προϊόντων, επιχειρηματικών μοντέλων και αγορών, ενίσχυσης της εφαρμογής νέων

¹³ Βάσει της νομοθεσίας που ψηφίστηκε των Δεκέμβριο του 2020 (2020/0104(COD)).

¹⁴ Council Recommendation on the Economic Policy for the Euro Area COM(2020) 508

τεχνολογιών για την εξυπηρέτηση των επιχειρήσεων (Artificial Intelligence, IoT, Cloud Computing, Big Data, κλπ.), κ.ά.

4. Ψηφιακή Καινοτομία

Το Πρόγραμμα θα στηρίξει την ανάπτυξη κέντρων καινοτομίας για ΤΠΕ, καθώς και δράσεις ενσωμάτωσης καινοτόμων εργαλείων, όπως η ανάπτυξη πλατφόρμας τεχνητής νοημοσύνης και μηχανικής μάθησης, η δημιουργία μηχανισμών υποστήριξης των δημόσιων ελεγκτικών φορέων και είσπραξης δημοσίων εσόδων, η αυτοματοποίηση της κωδικοποίησης της νομοθεσίας σε αναγνώσιμο κώδικα (RaC), η εισαγωγή τεχνολογιών Robotic Process Automation για τη μείωση των επαναλαμβανόμενων διοικητικών εργασιών, η ανάπτυξη συστήματος εντοπισμού οικοδομικών αυθαιρεσιών σε Δασικές περιοχές και στον Αιγιαλό, κ.ά., με βάση τον σχεδιασμό και τη διαμόρφωση εθνικής στρατηγικής για την ανάπτυξη της, και η αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρουν οι υπερυπολογιστές και οι τεχνολογίες νέφους (cloud) στη δημόσια διοίκηση. Επίσης, θα δοθεί έμφαση στην αξιοποίηση αναδυόμενων τεχνολογιών (VR, AR, κ.ά.) στον πολιτισμό, αλλά και σε τομείς της δημόσιας διοίκησης.

5. Ενσωμάτωση της τεχνολογίας σε κάθε τομέα της οικονομίας

Στόχος είναι η αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών σε όλους τους τομείς της οικονομίας, ώστε να ενδυναμωθεί η διαφάνεια, η συμμετοχικότητα, η προσβασιμότητα και να εξασφαλισθεί η ύπαρξη σύγχρονης υποδομής επικοινωνιών και συνδεσιμότητας. Έμφαση θα δοθεί σε δράσεις που αφορούν στην παροχή ηλεκτρονικών υπηρεσιών υγείας, αλλά και την ενίσχυση της αυτόνομης διαβίωσης για την κοινωνική ενσωμάτωση ειδικών ομάδων πληθυσμού.

Μια στρατηγική προσέγγιση για την επιτάχυνση της χρήσης των ψηφιακών τεχνολογιών σε όλους τους οικονομικούς τομείς και την επένδυση στις δεξιότητες των εργαζομένων, συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών, θα μπορούσε να συμβάλει στη γεφύρωση του χάσματος παραγωγικότητας με τις χώρες της ζώνης του ευρώ¹⁵.

6. Ψηφιακές Δεξιότητες

Η ανάπτυξη των κατάλληλων ψηφιακών δεξιοτήτων είναι προαπαιτούμενο για την ευημερία της κοινωνίας, καθώς και για τη λειτουργία του κράτους και της οικονομίας και αφορά στο ανθρώπινο δυναμικό, αλλά και στο σύνολο της κοινωνίας, ώστε να είναι σε θέση όλοι να αναζητούν πληροφορίες και δεδομένα, να δημιουργούν και να μοιράζονται ψηφιακό περιεχόμενο, να επικοινωνούν και να συνεργάζονται. Επίσης, περιλαμβάνει την ανάπτυξη εφαρμογών και εργαλείων για απόκτηση, ανάπτυξη και πιστοποίηση ψηφιακών δεξιοτήτων με έμφαση σε τεχνολογίες αιχμής, αλλά και την ενίσχυση της ψηφιακής πολιτεότητας¹⁶.

Η Στρατηγική του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης είναι η ανάπτυξη πολιτικών και θεσμικών πρωτοβουλιών με την ταυτόχρονη επένδυση σε δίκτυα, υποδομές, εφαρμογές και δημιουργία οικοσυστήματος που θα συμβάλλει στην αλλαγή του αναπτυξιακού μοντέλου της χώρας, στην άρση των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων και στην ανάδειξη της χώρας στην πρωτοπορία των χωρών, ως προς την επίτευξη του ψηφιακού μετασχηματισμού της χώρας¹⁷.

Ήδη το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης έχει υλοποιήσει την πρώτη φάση του έργου Ψηφιακή Ακαδημία Πολιτών, μέσα από την οποία παρέχεται σε κάθε πολίτη και κάθε επαγγελματία,

¹⁵ European Semester Country Report Greece, 26.02.2020

¹⁶ Με τον όρο «ψηφιακή πολιτεότητα» νοείται η ικανότητα χρήσης τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) του πολίτη με σκοπό την ενεργό και χωρίς αποκλεισμούς συμμετοχή του στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική σφαίρα.

¹⁷ Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-2025

ελεύθερη και δωρεάν πρόσβαση σε εκπαιδευτικά προγράμματα που αναπτύσσουν τις ψηφιακές του δεξιότητες. Παράλληλα, έχει προχωρήσει στην ουσιαστική επανενεργοποίηση της Εθνικής Συμμαχίας για τις Ψηφιακές Δεξιότητες και την Απασχόληση, δράση που εντάσσεται στην ευρύτερη ευρωπαϊκή στρατηγική για τις ψηφιακές δεξιότητες «Νέα ατζέντα δεξιοτήτων για την Ευρώπη»¹⁸.

3.2. Προτεραιότητες – Σχέση με Στόχο Πολιτικής

Οι ως ανωτέρω Στρατηγικοί Άξονες Παρεμβάσεων του Προγράμματος οργανώνονται σε **τρεις (3)** βασικές **Προτεραιότητες** που έχουν αναγνωριστεί ως θεμελιώδεις προϋποθέσεις για τον ψηφιακό μετασχηματισμό της χώρας.

Προτεραιότητα 1: Ψηφιακός Μετασχηματισμός του Δημόσιου Τομέα

Ψηφιακός Μετασχηματισμός της Οικονομίας και της Κοινωνίας

Δομικό στοιχείο του ψηφιακού μετασχηματισμού της χώρας αποτελεί ο **ψηφιακός μετασχηματισμός του Δημόσιου Τομέα**, με τη χρήση βιώσιμων, ασφαλών και διαλειτουργούντων, σε όλο το εύρος των υπηρεσιών του, με ενιαίες προδιαγραφές ποιότητας και λειτουργίας, με στόχο την παροχή εύχρηστων ψηφιακών υπηρεσιών, προσανατολισμένων στην κάλυψη των αναγκών των χρηστών. Οι ψηφιακές υπηρεσίες του δημόσιου τομέα επεκτείνονται συνεχώς, με την ενιαία ψηφιακή πύλη η οποία υποστηρίζεται από νομοθετικές πρωτοβουλίες προκειμένου να είναι λειτουργική η νέα νομική της δομή¹⁹.

Αναγνωρίζοντας ότι, έχουν ήδη γίνει σημαντικά βήματα στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και εξυπηρέτησης των χρηστών, τα οποία επιταχύνθηκαν περαιτέρω κατά την περίοδο της πανδημίας COVID-19, υπάρχουν ακόμη πολλές εκκρεμότητες και ανάγκες που πρέπει να αντιμετωπιστούν ή να βελτιωθούν και ως προς τις κατά περίπτωση διαδικασίες, οι οποίες αφού ανασχεδιαστούν και απλοποιηθούν με τη χρήση των δυνατοτήτων των ψηφιακών εργαλείων / εφαρμογών, θα γίνουν διαθέσιμες και προσβάσιμες ως εύχρηστες ψηφιακές υπηρεσίες, μέσω και κινητών συσκευών, λαμβάνοντας υπόψη σε κάθε περίπτωση τα θέματα **κυβερνοασφάλειας** (ασφάλεια των ψηφιακών συστημάτων και υπηρεσιών), **προστασίας προσωπικών δεδομένων** και **προσβασιμότητας**.

Στις διαδικασίες ψηφιοποίησης θα πρέπει να εφαρμόζονται βασικές αρχές, όπως:

1. Ψηφιακή παροχή υπηρεσιών ως προεπιλογή (digital by default),
2. Αρχή μόνο μίας φορές (once-only principle) για την παροχή δεδομένων πολιτών και επιχειρήσεων προς το Δημόσιο,
3. Διαλειτουργικότητα ως προεπιλογή (interoperability by default), με πρόβλεψη κατά τον σχεδιασμό δημοσίων υπηρεσιών για απρόσκοπτη λειτουργία σε όλη την Ενιαία Αγορά, στη βάση της ελεύθερης μετακίνησης δεδομένων και ψηφιακών υπηρεσιών στην ΕΕ,
4. Ανοιχτότητα και διαφάνεια (openness/transparency by default), με τον διαμοιρασμό δεδομένων ανάμεσα σε δημόσιους φορείς,

¹⁸ A new Skills Agenda for Europe <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1223&langId=el&moreDocuments=yes>

¹⁹ European Semester Country Report Greece, 26.02.2020

5. Ιδιωτικότητα και προστασία δεδομένων, με εφαρμογή ισχυρών πρωτοκόλλων ασφαλείας στη χρήση,
6. Ευέλικτη ανάπτυξη λογισμικού, με βάση διαδοχικά μικρά βήματα ανάπτυξης και τη συνεργασία ανάμεσα στην ομάδα υλοποίησης και τα ενδιαφερόμενα μέρη και
7. Έμφαση στην ευχρηστία των υπηρεσιών και στη συνεχή διαθεσιμότητά τους σε βάση 24 x 7²⁰.

Απαραίτητη προϋπόθεση για τον αποτελεσματικό και αποδοτικό ψηφιακό μετασχηματισμό του δημόσιου τομέα αποτελεί η απλούστευση των διαδικασιών και η απλοποίηση της νομοθεσίας που διέπουν τις παρεχόμενες υπηρεσίες από διάφορους τομείς πολιτικής. Το Εθνικό Πρόγραμμα Απλούστευσης Διαδικασιών (ΕΠΑΔ), η υλοποίηση του οποίου είναι σε εξέλιξη, αποτελεί κεντρική δημόσια πολιτική οριζόντιας εμβέλειας, με στόχο την ολιστική βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών του Δημοσίου προς τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τους δημοσίους υπαλλήλους και λειτουργούς, καθώς και την καταπολέμηση της περιττής γραφειοκρατίας, κατά τις συναλλαγές.

Σημαντική προτεραιότητα παραμένει η **ψηφιοποίηση μητρώων και διοικητικών εγγράφων**, με στόχο την αξιοποίηση τους μέσω εφαρμογών και συστημάτων που βασίζονται σε τεχνολογίες διαχείρισης μεγάλων δεδομένων και τεχνητής νοημοσύνης.

Επίσης, στο πλαίσιο της προτεραιότητας αυτής, αναμένεται να υλοποιηθούν εστιασμένες **οριζόντιες δράσεις υποστήριξης της επιχειρηματικότητας** μέσα από τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών του Κράτους προς τις επιχειρήσεις ή σε τομείς που διευκολύνουν την επιχειρηματικότητα (Δικαιοσύνη, Ασφάλιση, Αδειοδοτήσεις, Μητρώα) και την προαγωγή τομέων με ειδικό ενδιαφέρον για τη χώρα, όπως ο Τουρισμός και ο Πολιτισμός.

Η εξέλιξη της ψηφιακής τεχνολογίας δίνει την δυνατότητα για ολοκληρωμένες δράσεις στον τομέα του **Τουρισμού**, με στόχο την βελτίωση της Ψηφιακής Ταξιδιωτικής Εμπειρίας, τη δημιουργία ενός Ενοποιημένου Οικοσυστήματος Ταξιδιού, και τη βελτίωση της Ψηφιακής Ασφάλειας. Επίσης, η αποτελεσματική παρακολούθηση και διαχείριση των τουριστικών δεδομένων που προέρχονται από διαφορετικές πηγές, μέσα από εφαρμογές που μπορούν να διαχειριστούν μεγάλο όγκο δεδομένων (big data) ανοικτής πρόσβασης, οι εμπλεκόμενοι φορείς και επιχειρήσεις θα έχουν αμεσότερη δυνατότητα να παρακολουθούν την πρόθεση επίσκεψης στη χώρα, την αξιολόγηση της συγκριτικής της θέσης και την ικανοποίηση των επισκεπτών από διάφορα στοιχεία του ελληνικού τουριστικού προϊόντος. Αυτό θα τους επιτρέπει να εντοπίζουν αποτελεσματικότερα τα σημεία που χρειάζονται βελτίωση, καθώς και να οργανώνουν περισσότερο στοχευμένα τις προσπάθειες διαφήμισης και προώθησης. Αντίστοιχα, η ψηφιακή μετάβαση των πολιτιστικών δρώμενων αποτελεί πρόκληση για τους κλάδους του **Πολιτισμού**. Η εισαγωγή σύγχρονων τεχνολογικών μέσων με πλατφόρμες αλληλεπίδρασης, ψηφιακές προβολές, ψηφιακές εκθέσεις βιβλίων και εικαστικών, υπηρεσίες δανεισμού ηλεκτρονικών βιβλίων (ebooks), εφαρμογές πλοήγησης πολιτιστικών χώρων, και γενικότερα με την ψηφιοποίηση υπηρεσιών, θα συμβάλλει στη διεύρυνση του κοινού, στην ενίσχυση των εσόδων, αλλά και στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Καθοριστικής σημασίας για τις προοπτικές ανάπτυξης του τομέα πολιτισμού αποτελούν και οι συνέργειες μεταξύ αυτού και του τομέα τουρισμού²¹.

Για την επαρκή αξιοποίηση των ανωτέρω, απαιτείται η **ενίσχυση των ψηφιακών δεξιοτήτων** των χρηστών, καθώς το 30% του πληθυσμού δεν διαθέτει καμία ψηφιακή δεξιότητα, ενώ το 20% έχει

²⁰ Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία, Τελική Έκθεση, 2020.

²¹ Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία, Τελική Έκθεση, 2020.

ιδιαίτερα χαμηλό επίπεδο ψηφιακών δεξιοτήτων. Επιπλέον, η πανδημία COVID-19 έχει επιταχύνει σημαντικά τις αλλαγές στον χώρο της εργασίας, της εκπαίδευσης και της επικοινωνίας και καθιστά αναγκαία τη χρήση ψηφιακών δεξιοτήτων, για την τηλεργασία, την τηλεεκπαίδευση, την αναζήτηση πληροφοριών, τη διενέργεια ηλεκτρονικών συναλλαγών με τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, τον διαμοιρασμό ψηφιακού περιεχομένου, κ.ά. Η φύση της εργασίας και κοινωνικής ζωής αλλάζει. Για να ανταποκριθούν όλοι οι πολίτες, οι εργαζόμενοι, κοκ. στις αλλαγές αυτές, σε ένα μεταβαλλόμενο περιβάλλον χρειάζεται να υλοποιηθούν δράσεις υπό ένα συνεκτικό πλαίσιο ανάπτυξης των δεξιοτήτων ορθής χρήσης των ψηφιακών εργαλείων, εφαρμογών και τεχνολογιών τώρα και στο μέλλον.

Στο πλαίσιο αυτό, το Πρόγραμμα θα υλοποιήσει δράσεις για την ενίσχυση των βασικών, ενδιάμεσων και προχωρημένων ψηφιακών δεξιοτήτων με τη **δημιουργία και διάθεση εκπαιδευτικών εργαλείων και εφαρμογών, καθώς και εκπαιδευτικού υλικού**, σε συντονισμό, κατά περίπτωση, με άλλους φορείς πολιτικής, υπηρεσίες και δομές που σχεδιάζουν ή/και παρέχουν εκπαίδευση & κατάρτιση, για την υποστήριξη της υλοποίησης συναφών προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, ανεξαρτήτως πηγής χρηματοδότησης και φορέα διαχείρισης, συμπεριλαμβανομένων και των συναφών δράσεων ΕΚΤ+ του Προγράμματος.

Ηλεκτρονική Υγεία

Η ηλεκτρονική υγεία αποτελεί προτεραιότητα, καθώς σε αυτήν συμπεριλαμβάνονται η **περίθαλψη με ψηφιακή υποβοήθηση, το διαδίκτυο των πραγμάτων για τη φυσική δραστηριότητα, η υποβοηθούμενη από το περιβάλλον αυτόνομη διαβίωση**, συμβάλλοντας και στην κοινωνική ενσωμάτωση των ειδικών ομάδων του πληθυσμού για μια αξιοπρεπή διαβίωση. Από το 2010 έως το 2017 πραγματοποιήθηκαν λίγες επενδύσεις στον τομέα της υγείας, γεγονός που οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην κρίση. Συγκεκριμένα, οι επενδύσεις στον τομέα της υγείας αντιπροσώπευαν το 0,1 % του ΑΕΠ το 2017, ενώ οι δαπάνες για την υγεία μειώθηκαν, με ορισμένες διακυμάνσεις, σε ποσοστό μόλις πάνω από το 5,2 % το 2017²².

Σημαντικά συμπεράσματα εξάγονται και από έρευνα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (DG Connect) το 2018, που εξετάζει την υιοθέτηση και χρήση ψηφιακής τεχνολογίας (e-Health) από τους γενικούς γιατρούς (GPs) στην πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας (Δείκτης eHealth adoption). Στην έρευνα εξετάζονται τέσσερις διακριτές περιοχές: α) χρήση Ηλεκτρονικού Φακέλου Υγείας, (Electronic Health Records – EHR), β) υιοθέτηση της ανταλλαγής πληροφοριών για την υγεία (Health Information Exchange), γ) υιοθέτηση Τηλεϊατρικής και δ) υιοθέτηση Προσωπικού Φακέλου Υγείας (Personal Health Record Adoption). Στη βάση των αποτελεσμάτων σε κάθε περιοχή, δημιουργείται ένας συνολικός δείκτης για την υιοθέτηση της ψηφιακής υγείας. Η Ελλάδα κατατάσσεται στην 23η θέση μεταξύ 27 χωρών της ΕΕ με 1.785 μονάδες²³.

Οι ψηφιακές και τεχνολογικές εξελίξεις έχουν επιφέρει σημαντικές αλλαγές στις προσδοκίες των πολιτών σε σχέση με την πρόληψη ασθενειών και την παροχή περίθαλψης. Είναι πλέον αναγκαία η παροχή ψηφιακών υπηρεσιών υγείας προς τους πολίτες, οι οποίες θα είναι εξατομικευμένες και προσαρμοσμένες στις ανάγκες τους. Μόλις το 10% του πληθυσμού χρησιμοποιεί υπηρεσίες υγείας και περίθαλψης που παρέχονται διαδικτυακά, για αυτό βασική επιδίωξη είναι η διεύρυνση της παροχής ψηφιοποιημένων υπηρεσιών υγείας για το σύνολο του πληθυσμού με ταυτόχρονη υποστήριξη συγκεκριμένων ευπαθών πληθυσμιακών ομάδων, όπως οι χρόνια πάσχοντες, οι

²² European Semester Country Report Greece, 26.02.2020

²³ Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία, Τελική Έκθεση, 2020

ηλικιωμένοι και οι πολίτες με κινητικά προβλήματα και η καταπολέμηση της γραφειοκρατίας στον τομέα της υγείας, ώστε να εξαλειφθούν τα λάθη, οι επικίνδυνες διακομιδές, οι άσκοπες μετακινήσεις των ασθενών, η μεταφορά χειρόγραφων και η επανάληψη των εξετάσεων ή η αποφυγή άσκοπων εξετάσεων.

Στόχος είναι η βελτίωση της ψηφιακής εμπειρίας του πολίτη στην Υγεία από το ψηφιακό περιβάλλον, η δημιουργία θεσμοθετημένου πλαισίου λειτουργίας των ψηφιακών υπηρεσιών υγείας, η διακυβέρνηση των εθνικών προδιαγραφών ηλεκτρονικής υγείας, η αναβάθμιση υποδομών ηλεκτρονικής υγείας στα σημεία παροχής υπηρεσιών υγείας, η διασφάλιση της ιδιωτικότητας και της προστασίας των δεδομένων υγείας από κακόβουλη και άσκοπη χρήση και η δικτύωση όλων των κοινωνικών εταίρων στην ηλεκτρονική υγεία με σκοπό τη συνεχή διαβούλευση.

Αξιοποίηση δεδομένων με τη χρήση καινοτόμων Τεχνολογιών Πληροφορικής

Η **ανοικτή διάθεση, η επαναχρησιμοποίηση και η μέγιστη αξιοποίηση των δεδομένων του Δημόσιου Τομέα** αφενός θα ενισχύσει τη συμμετοχή, τη διαφάνεια και το δημόσιο έλεγχο και αφετέρου θα προωθήσει την επιχειρηματικότητα, καθώς οι επιχειρήσεις, ιδίως οι νεοφυείς και όσες δραστηριοποιούνται στον τομέα των νέων τεχνολογιών, θα έχουν πρόσβαση σε πρωτογενή δεδομένα, ώστε να αναπτύξουν υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας που έχει ανάγκη το κοινό που απευθύνονται. Η κλιμάκωση της διάθεσής τους (υψηλής αξίας, επιλεγμένων θεματικών πεδίων, διάθεση δημόσιων, επιχειρηματικών και επιστημονικών μαζικών δεδομένων) θα γίνει με τη χρήση καινοτόμων τεχνολογιών (Artificial Intelligence, Virtual and Augmented Reality, Internet of Things, Big Data, Data Analytics, κ.ά.).

Στο πλαίσιο της αξιοποίησης δεδομένων, περιλαμβάνεται και η ψηφιοποίηση δεδομένων Δημόσιων, Πολιτιστικών, Κοινωνικών, κ.ά., Φορέων, αξιοποιώντας και καινοτόμες τεχνολογίες, σύμφωνα με τις αρχές της ανοικτής διάθεσης και περαιτέρω χρήσης των δημόσιων δεδομένων ως ανοικτών δεδομένων, τις ισχύουσες διατάξεις για τα ηλεκτρονικά έγγραφα, τις κατευθυντήριες γραμμές αναφορικά με τις προδιαγραφές ψηφιοποίησης και ψηφιακών αρχείων και τις προδιαγραφές διαλειτουργικότητας ανοικτού περιεχομένου, τηρώντας όλες τις προδιαγραφές που προστατεύουν τα προσωπικά δεδομένα, καθώς και τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας.

Για την περαιτέρω υποστήριξη της εφαρμογής καινοτόμων τεχνολογιών Πληροφορικής στην ψηφιοποίηση και αξιοποίηση δεδομένων, θα υλοποιηθούν δράσεις που ενισχύουν και δημιουργούν Κέντρα Καινοτομίας για ΤΠΕ, εντός και εκτός Δημόσιας Διοίκησης.

Προτεραιότητα 2: Ενίσχυση της συνδεσιμότητας με ευρυζωνική πρόσβαση υψηλών ταχυτήτων

Η ψηφιακή συνδεσιμότητα αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για τον ψηφιακό μετασχηματισμό της χώρας και τη μετάβασή της στη νέα ψηφιακή εποχή, με τη διασφάλιση της κάλυψης του συνόλου της επικράτειας με δίκτυα και υπηρεσίες πολύ υψηλής χωρητικότητας. Όπως έχει αναφερθεί, η Ελλάδα σύμφωνα με την διάσταση του που αφορά τη «Συνδεσιμότητα» για το 2019 βρισκόταν στην τελευταία θέση μεταξύ των χωρών ΕΕ28 με βαθμολογία 33,4 μονάδες έναντι 50,1 του ευρωπαϊκού μέσου όρου. Έχει αναγνωρισθεί ότι, η ευρυζωνικότητα συμβάλλει σημαντικά στην οικονομική

ανάπτυξη και ευημερία, για αυτό οι στόχοι της Ε.Ε. για το 2025 έχουν αναβαθμιστεί και στοχεύουν στα ακόλουθα²⁴:

- Εξασφάλιση εξαιρετικά υψηλής συνδεσιμότητας της τάξης των Gigabits σε όλους τους κύριους κοινωνικο-οικονομικούς μοχλούς όπως εκπαιδευτικά ιδρύματα, ερευνητικά κέντρα, κόμβοι μεταφορών, φορείς δημοσίων υπηρεσιών όπως νοσοκομεία και διοίκηση καθώς και επιχειρήσεις που βασίζονται στις ψηφιακές τεχνολογίες,
- Παροχή αδιάλειπτης κάλυψη 5G σε όλες τις αστικές περιοχές και όλες τις κύριες επίγειες διαδρομές μεταφορών,
- Παροχή πρόσβασης σε συνδεσιμότητα στο διαδίκτυο για όλα τα ευρωπαϊκά νοικοκυριά, σε αστικές και αγροτικές περιοχές, με ελάχιστη ταχύτητα 100 Mbps, η οποία θα δύναται να αναβαθμιστεί σε ταχύτητες της τάξης των Gbps

Για την προώθηση της ευρυζωνικότητας στη χώρα, έχει καταρτιστεί και υλοποιείται το Εθνικό Ευρυζωνικό Σχέδιο (εγκεκριμένο από την Ε.Ε. το Σεπτέμβριο του 2015), αποσκοπώντας κατ' αρχάς στην επίτευξη των στόχων του Ψηφιακού Θεματολογίου για την Ευρώπη 2020 τόσο σε όρους διαθεσιμότητας υποδομών όσο και σε όρους διείσδυσης, και οι δράσεις του είναι ευθυγραμμισμένες με τους ανωτέρω στόχους της Ε.Ε. Στην παρούσα φάση, η Γενική Γραμματεία Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΓΓΤΤ) του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης επικαιροποιεί το Εθνικό Ευρυζωνικό Σχέδιο, με βασικό στόχο την πρόσβαση σε συνδέσεις ταχύτητας 100+ Mbps σε οικιακούς καταναλωτές και επιχειρήσεις, για την εξασφάλιση των απαιτούμενων συνθηκών, οι οποίες θα υποστηρίξουν τον ψηφιακό μετασχηματισμό τους.

Ανάπτυξη Ευρυζωνικών Δικτύων πολύ υψηλής χωρητικότητας

Υψηλή προτεραιότητα αποτελεί η ενίσχυση επενδύσεων σε δίκτυα επόμενης γενιάς και στην ανάπτυξη ευρυζωνικών δικτύων πολύ υψηλής χωρητικότητας με την ολοκλήρωση των έργων «Ανάπτυξη Υποδομών Υπερυψηλής: Ευρυζωνικότητας (Ultra-Fast Broadband – UFBB)» και της επέκτασής του UFBB II – σε περιοχές που δεν θα έχουν κάλυψη τύπου NGA, καθώς και υποστηρικτικών δράσεων για την ανάπτυξη των δικτύων, όπως η λειτουργία πληροφοριακού συστήματος χορήγησης δικαιωμάτων διέλευσης, μέτρα για την υποστήριξη των BCOS, υποστήριξη δικαιούχων για την προετοιμασία των έργων, δράσεις για τη βελτίωση της κυβερνοασφάλειας, η επικαιροποίηση του Εθνικού Ευρυζωνικού Σχεδίου, κ.ά.

Ενίσχυση υποδομών ΤΠΕ μεγάλης κλίμακας

Επιπλέον, κρίνεται απαραίτητη η ενίσχυση των άλλων ειδών υποδομών ΤΠΕ, με την υλοποίηση δράσεων που αφορούν στα ακόλουθα:

- Ανάπτυξη υποδομών Cloud για τη φιλοξενία φορέων της Δημόσιας Διοίκησης, την παροχή υπηρεσιών IaaS-PaaS-SaaS και την υλοποίηση λύσεων δευτερευόντων κόμβων (disaster site)
- Ανάπτυξη δημοσίων σημείων ασύρματης ευρυζωνικής πρόσβασης στο διαδίκτυο - Β' Φάση (phasing) – WiFi4GR

²⁴ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/communication-connectivity-competitive-digital-single-market-towards-european-gigabit-society>

- Δίκτυο Δημόσιου Τομέα (ΣΥΖΕΥΞΙΣ II) - Β' Φάση (phasing)
- Ανάπτυξη άλλων ειδών υποδομών ΤΠΕ (εξοπλισμός πληροφορικής μεγάλης κλίμακας, κέντρα δεδομένων, αισθητήρες και άλλος ασύρματος εξοπλισμός)

Προτεραιότητα 3: Ανάπτυξη των Ψηφιακών Δεξιοτήτων

Είναι βασική ανάγκη η ολοκληρωμένη ανάπτυξη όλων των ψηφιακών δεξιοτήτων και ικανοτήτων που απαιτούνται για τη μετάβαση σε ένα περιβάλλον, όπου οι πολίτες θα νιώθουν ασφαλείς και θα είναι ψηφιακά ενεργοί, καλύπτοντας και το κενό μεταξύ των απαιτούμενων δεξιοτήτων σε διάφορους τομείς της ζωής και των προσφερόμενων δεξιοτήτων από το εκπαιδευτικό σύστημα. Παράλληλα, οι ψηφιακές δεξιότητες αποτελούν εφόδιο για την αγορά εργασίας και συμβάλλουν στη μείωση της ανεργίας, την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και την τόνωση της οικονομίας, ενώ ταυτόχρονα συμβάλλουν σημαντικά στην επιτάχυνση της ενσωμάτωσης της χρήσης των ψηφιακών τεχνολογιών σε όλους τους οικονομικούς τομείς, για την περαιτέρω ανάπτυξη, διεύρυνση και αναβάθμιση των παρεχόμενων ψηφιακών υπηρεσιών, προϊόντων και διαδικασιών.

Ειδικότερα, η επανακατάρτιση - αναβάθμιση των ψηφιακών δεξιοτήτων στον Δημόσιο Τομέα θα επιταχύνει την ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών και τον ψηφιακό μετασχηματισμό της Δημόσιας Διοίκησης, την περαιτέρω βελτίωση των παρεχόμενων δημόσιων ηλεκτρονικών υπηρεσιών, την αποτελεσματική χρήση ηλεκτρονικών εργαλείων και εφαρμογών για τη λειτουργία και συμμετοχή στην εκπαίδευση από απόσταση, καθώς και την προώθηση της κινητικότητας των στελεχών των δημόσιων υπηρεσιών. Επίσης, μέσω της λειτουργίας νέου τμήματος στην Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης και του σχεδιασμού προγραμμάτων πιστοποίησης στο Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης, θα υποστηριχθεί η σύσταση του διυπουργικού κλάδου του Αναλυτή Ψηφιακής Πολιτικής (άρθρα 104-106 του Ν. 4622/2019), για την κάλυψη απαιτήσεων για εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό με επιπρόσθετες δεξιότητες, ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν στην κατάρτιση, αξιολόγηση και ανασχεδιασμό των δημόσιων πολιτικών για την επίτευξη της εθνικής ψηφιακής ανάπτυξης με ταυτόχρονη ανάλυση των επιπτώσεων αυτών σε όλους τους τομείς πολιτικής.

Επίσης, κρίνεται σημαντική η υλοποίηση προγραμμάτων αναβάθμισης επιπέδου ψηφιακών δεξιοτήτων (upskilling) σε θέματα αξιοποίησης και διαχείρισης καινοτόμων ψηφιακών τεχνολογιών (Artificial Intelligence, Internet of Things, Big Data, Data Analytics, Business Process Management, Robotic Process Automation, Blockchain, Βιομετρική, κ.ά.). Η διεύρυνση αναδυόμενων και ανατρεπτικών τεχνολογιών σε όλους τους τομείς αυξάνεται με ταχύτατους ρυθμούς διευρύνοντας συνεχώς το πεδίο εφαρμογής τους και αναμένεται να έχει σημαντικό αντίκτυπο στην οικονομία τα αμέσως επόμενα έτη, επιφέροντας υψηλού βαθμού τεχνολογικές αλλαγές και στην καθημερινή ζωή. Παράλληλα, αντίστοιχα αυξάνεται σταδιακά και το ενδιαφέρον των κυβερνήσεων να τις αξιοποιήσουν, ενώ οι επιχειρήσεις αναζητούν τις ευκαιρίες αξιοποίησης των τεχνολογιών αυτών, για να αποκτήσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, δημιουργώντας αυξημένη ζήτηση σχετικών δεξιοτήτων στην αγορά εργασίας. Στο πλαίσιο αυτό, θα ενισχυθεί η ανάπτυξη των ψηφιακών δεξιοτήτων, οι οποίες σχετίζονται με αναδυόμενες και ανατρεπτικές τεχνολογίες στον τομέα των ΤΠΕ, για εργαζόμενους και αυτοαπασχολούμενους υψηλής ψηφιακής ωριμότητας, αλλά και νέους απόφοιτους μέσης και υψηλής ψηφιακής ωριμότητας.

Επίσης, θα υλοποιηθούν δράσεις ενίσχυσης των ψηφιακών δεξιοτήτων του γενικού πληθυσμού, ώστε να μπορούν να αξιοποιούν τις εφαρμογές και υπηρεσίες για την εξυπηρέτηση των πολιτών που παρέχονται μέσα από gov.gr και να εντάσσονται σταδιακά στη νέα ψηφιακή εποχή, ώστε να

αναζητούν πληροφορίες και δεδομένα, να δημιουργούν και να μοιράζονται ψηφιακό περιεχόμενο, να επικοινωνούν, να συνεργάζονται και να συναλλάσσονται και να συμμετέχουν ενεργά στην επιτάχυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού της χώρας. Οι συγκεκριμένες δράσεις εντάσσονται στο πλαίσιο του συνεχιζόμενου έργου «Παροχή υπηρεσιών ευαισθητοποίησης για την βέλτιστη αξιοποίηση των υπηρεσιών του gov.gr».

Οι προτεινόμενες δράσεις θα είναι εναρμονισμένες με Ευρωπαϊκές πολιτικές, μέσω του Εθνικού Πλαισίου Ψηφιακών Δεξιοτήτων και Συστήματος Πιστοποίησης και σε συντονισμό μέσω του Εθνικού Μητρώου Παρόχων Ψηφιακών Δεξιοτήτων, ενώ προβλέπεται και η δημιουργία Παρατηρητηρίου Ψηφιακών Δεξιοτήτων για την παρακολούθηση δεικτών μέτρησης και αποτελεσματικότητας και τροφοδότηση των δεικτών DESI με αξιόπιστα στοιχεία.

3.3. Αρχιτεκτονική του Προγράμματος

Οι Προτεραιότητες του Προγράμματος «Ψηφιακός Μετασχηματισμός» οργανώνονται ως ακολούθως:

- **δύο (2) Προτεραιότητες**, οι οποίες συνδέονται με τον **ΣΠ1** και χρηματοδοτούνται από το **ΕΤΠΑ**,
- **μία (1) Προτεραιότητα**, η οποία συνδέεται με τον **ΣΠ4** και χρηματοδοτείται από το **ΕΚΤ+**, και
- **δύο (2) Προτεραιότητες για την Τεχνική Βοήθεια** (διακριτή χρηματοδότηση από ΕΤΠΑ και ΕΚΤ+).

Η προτεινόμενη αρχιτεκτονική παρουσιάζεται στον Πίνακα που ακολουθεί στον οποίο κάθε Προτεραιότητα συνδέεται με Ειδικούς Στόχους.

Στόχος Πολιτικής / Ταμείο	Προτεραιότητα	Ειδικός Στόχος
ΣΠ1. Μια πιο ανταγωνιστική και έξυπνη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού, καθώς και της περιφερειακής ψηφιακής διασυνδεσιμότητας (ΕΤΠΑ)	Π 1. Ψηφιακός Μετασχηματισμός του Δημόσιου Τομέα	ii. Εκμετάλλευση των οφελών της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, τους ερευνητικούς φορείς και τις κυβερνήσεις
ΣΠ1. Μια πιο ανταγωνιστική και έξυπνη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού, καθώς και της περιφερειακής ψηφιακής διασυνδεσιμότητας (ΕΤΠΑ)	Π 2. Ενίσχυση της συνδεσιμότητας με ευρυζωνική πρόσβαση υψηλών ταχυτήτων	v. Ενίσχυση της ψηφιακής συνδεσιμότητας
ΣΠ4: Μια πιο κοινωνική Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων	Π 3. Ανάπτυξη Ψηφιακών Δεξιοτήτων	ζ. Προώθηση της διά βίου μάθησης, ιδίως των ευέλικτων ευκαιριών αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης

Στόχος Πολιτικής / Ταμείο	Προτεραιότητα	Ειδικός Στόχος
		για όλους, λαμβανομένων υπόψη των επιχειρησιακών και ψηφιακών δεξιοτήτων, καλύτερη πρόβλεψη των αλλαγών και των νέων απαιτήσεων για δεξιότητες με βάση τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, διευκόλυνση των μεταβάσεων σταδιοδρομίας και προώθηση της επαγγελματικής κινητικότητας
	Π 4. Τεχνική Βοήθεια ΕΤΠΑ	δ. Προώθηση της προσαρμογής εργαζομένων, επιχειρήσεων και επιχειρηματιών στην αλλαγή, της ενεργού και υγιούς γήρανσης, καθώς και ενός υγιεινού και καλά προσαρμοσμένου περιβάλλοντος εργασίας που αντιμετωπίζει τους κινδύνους για την υγεία
	Π 5. Τεχνική Βοήθεια ΕΚΤ+	

Στον Πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται ενδεικτικές Κατηγορίες Δράσεων για κάθε Ειδικό Στόχο:

ΣΠ	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Παρεμβάσεων
ΣΠ 1	ii. Εκμετάλλευση των οφελών της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, τους ερευνητικούς φορείς και τις Δημόσιες Αρχές	1.1 Ψηφιοποίηση και Παραγωγική Αξιοποίηση Δεδομένων με την χρήση καινοτόμων Τεχνολογιών Πληροφορικής 1.2 Ψηφιακός Μετασχηματισμός της Οικονομίας και της Κοινωνίας 1.3 Ψηφιακός Μετασχηματισμός της Υγείας και Υποστήριξη Ειδικών Ομάδων Πληθυσμού
ΣΠ 1	v. Ενίσχυση της ψηφιακής συνδεσιμότητας	2.1 Ανάπτυξη ευρυζωνικών δικτύων πολύ υψηλής χωρητικότητας 2.2 Ενίσχυση υποδομών ΤΠΕ μεγάλης κλίμακας

ΣΠ	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Παρεμβάσεων
ΣΠ 4	ζ. Προώθηση της διά βίου μάθησης, ιδίως των ευέλικτων ευκαιριών αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης για όλους, λαμβανομένων υπόψη των επιχειρησιακών και ψηφιακών δεξιοτήτων, καλύτερη πρόβλεψη των αλλαγών και των νέων απαιτήσεων για δεξιότητες με βάση τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, διευκόλυνση των μεταβάσεων σταδιοδρομίας και προώθηση της επαγγελματικής κινητικότητας	3.1 Υλοποίηση προγραμμάτων επανακατάρτισης - αναβάθμισης ψηφιακών δεξιοτήτων 3.2 Υλοποίηση συστημικών δράσεων ανάπτυξης των ψηφιακών δεξιοτήτων
ΣΠ 4	δ. Προώθηση της προσαρμογής εργαζομένων, επιχειρήσεων και επιχειρηματιών στην αλλαγή, της ενεργού και υγιούς γήρανσης, καθώς και ενός υγιεινού και καλά προσαρμοσμένου περιβάλλοντος εργασίας που αντιμετωπίζει τους κινδύνους για την υγεία	3.3 Υλοποίηση προγραμμάτων αναβάθμισης ψηφιακών δεξιοτήτων σε θέματα αξιοποίησης και διαχείρισης καινοτόμων ψηφιακών τεχνολογιών

3.3.1. Προτεραιότητα 1 (ΕΤΠΑ): Ψηφιακός Μετασχηματισμός του Δημόσιου Τομέα

Η Προτεραιότητα 1 (Π 1) θα περιλαμβάνει τις ακόλουθες ενδεικτικές κατηγορίες παρεμβάσεων:

Κατηγορίες Παρεμβάσεων Π 1	Ενδεικτικές Δράσεις
1.1 Ψηφιοποίηση και Παραγωγική Αξιοποίηση Δεδομένων με την χρήση καινοτόμων τεχνολογιών Πληροφορικής	Αξιοποίηση των Δεδομένων με χρήση καινοτόμων τεχνολογιών (Artificial Intelligence, Virtual Reality, Internet of Things, Big Data, Data Analytics, κ.ά.)Δράσεις Ψηφιοποίησης (Δημόσιων, Πολιτιστικών, Κοινωνικών, κ.ά., Φορέων)Δράσεις που ενισχύουν και δημιουργούν Κέντρα Καινοτομίας για ΤΠΕ, εντός και εκτός Δημόσιας Διοίκησης.
1.2 Ψηφιακός Μετασχηματισμός της Οικονομίας και της Κοινωνίας	Εφαρμογές και δράσεις υποστήριξης της επιχειρηματικότητας μέσα από τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών του Κράτους προς τις επιχειρήσεις ή σε τομείς που διευκολύνουν την επιχειρηματικότητα (Δικαιοσύνη, Ασφάλιση, Αδειοδοτήσεις, Μητρώα).Ανάπτυξη Εφαρμογών ΤΠΕ σε τομείς της Δημόσιας Διοίκησης.Ανάπτυξη εφαρμογών και εργαλείων για την ενίσχυση των Ψηφιακών Δεξιοτήτων
1.3 Ψηφιακός Μετασχηματισμός της Υγείας και Υποστήριξη Ειδικών	Παροχή Ηλεκτρονικών Υπηρεσιών ΥγείαςΕνίσχυση της αυτόνομης διαβίωσης

Κατηγορίες Παρεμβάσεων Π 1	Ενδεικτικές Δράσεις
Ομάδων Πληθυσμού	

3.3.2. Προτεραιότητα 2 (ΕΤΠΑ): Ενίσχυση της συνδεσιμότητας με ευρυζωνική πρόσβαση υψηλών ταχυτήτων

Η Προτεραιότητα 2 (Π 2) θα περιλαμβάνει τις ακόλουθες ενδεικτικές κατηγορίες παρεμβάσεων:

Κατηγορίες Παρεμβάσεων Π 2	Ενδεικτικές Δράσεις
2.1 Ανάπτυξη Ευρυζωνικών Δικτύων πολύ υψηλής χωρητικότητας	• Ανάπτυξη Υποδομών Υπερυψηλής Ευρυζωνικότητας (Ultra-Fast Broadband - UFBB) – Β' Φάση (phasing) • UFBB II – σε περιοχές που δεν θα έχουν κάλυψη τύπου NGA • Δράσεις υποστήριξης του σχεδιασμού, της ανάπτυξης, της διαχείρισης και της παρακολούθησης των ευρυζωνικών δικτύων πολύ υψηλής χωρητικότητας
2.2 Ενίσχυση υποδομών ΤΠΕ μεγάλης κλίμακας	• Ανάπτυξη υποδομών Cloud για τη φιλοξενία φορέων της Δημόσιας Διοίκησης, την παροχή υπηρεσιών IaaS-PaaS-SaaS και την υλοποίηση λύσεων δευτερευόντων κόμβων (disaster site) • WiFi4G – Ανάπτυξη δημοσίων σημείων ασύρματης ευρυζωνικής πρόσβασης στο διαδίκτυο Β' Φάση (phasing) • Δίκτυο Δημόσιου Τομέα (ΣΥΖΕΥΞΙΣ II) Β' Φάση (phasing) • Ανάπτυξη άλλων ειδών υποδομών ΤΠΕ (εξοπλισμός πληροφορικής μεγάλης κλίμακας, κέντρα δεδομένων, αισθητήρες και άλλος ασύρματος εξοπλισμός)

3.3.3. Προτεραιότητα 3 (ΕΚΤ+): Ανάπτυξη Ψηφιακών Δεξιοτήτων

Η Προτεραιότητα 3 (Π 3) θα περιλαμβάνει τις ακόλουθες ενδεικτικές κατηγορίες παρεμβάσεων:

Κατηγορίες Παρεμβάσεων Π 3	Ενδεικτικές Δράσεις
3.1 Υλοποίηση προγραμμάτων επανακατάρτισης - αναβάθμισης ψηφιακών δεξιοτήτων	• Υλοποίηση προγραμμάτων επανακατάρτισης - αναβάθμισης ψηφιακών δεξιοτήτων (reskilling-upskilling) των υπαλλήλων της Γενικής Κυβέρνησης • Ανάπτυξη βασικών ψηφιακών δεξιοτήτων στον γενικό πληθυσμό (σ.σ. <i>σχετίζεται με τις δράσεις του συνεχιζόμενου έργου «Παροχή υπηρεσιών ευαισθητοποίησης για την βέλτιστη αξιοποίηση των υπηρεσιών του gov.gr»</i>) • Υλοποίηση προγραμμάτων αναβάθμισης επιπέδου ψηφιακών δεξιοτήτων (upskilling) σε θέματα

Κατηγορίες Παρεμβάσεων Π 3	Ενδεικτικές Δράσεις
	αξιοποίησης και διαχείρισης καινοτόμων ψηφιακών τεχνολογιών (Artificial Intelligence, Internet of Things, Big Data, Data Analytics, Business Process Management, Robotic Process Automation, Blockchain, Βιομετρική, κ.ά.) για νέους απόφοιτους ανώτατης εκπαίδευσης μέσης και υψηλής ψηφιακής ωριμότητας
3.2 Υλοποίηση συστημικών δράσεων ανάπτυξης των ψηφιακών δεξιοτήτων	• Σύσταση του διυπουργικού κλάδου του Αναλυτή Ψηφιακής Πολιτικής• Υποστήριξη συστήματος διακυβέρνησης & εμπλεκόμενων φορέων για τις ψηφιακές δεξιότητες- Δημιουργία και ανάπτυξη Παρατηρητηρίου Ψηφιακών Δεξιοτήτων• Ανάπτυξη Περιφερειακού Κέντρου Αριστείας στις ΤΠΕ
3.3 Υλοποίηση προγραμμάτων αναβάθμισης ψηφιακών δεξιοτήτων σε θέματα αξιοποίησης και διαχείρισης καινοτόμων ψηφιακών τεχνολογιών	• Υλοποίηση δράσεων αναβάθμισης επιπέδου ψηφιακών δεξιοτήτων (upskilling) σε θέματα αξιοποίησης και διαχείρισης καινοτόμων ψηφιακών τεχνολογιών (Artificial Intelligence, Internet of Things, Big Data, Data Analytics, Business Process Management, Robotic Process Automation, Blockchain, Βιομετρική, κ.ά.) για εργαζόμενους του ιδιωτικού τομέα και αυτοαπασχολούμενους υψηλής ψηφιακής ωριμότητας.

3.3.4. Προτεραιότητες 4 & 5 (ΕΤΠΑ & ΕΚΤ+ αντίστοιχα): Τεχνική Βοήθεια

Στις Προτεραιότητες αυτές περιλαμβάνονται δράσεις που στοχεύουν στην αποτελεσματική υλοποίηση των έργων του Προγράμματος μέσω της παροχής τεχνικών συμβουλευτικών υπηρεσιών, στην στήριξη των Φορέων-Δικαιούχων στο πλαίσιο των δράσεων που πρόκειται να υλοποιήσουν, στην αποτελεσματική πληροφόρηση των ενδιαφερόμενων μερών (φορέων πολιτικής, δυνητικών δικαιούχων, φορέων λειτουργίας) και στη διάχυση των αποτελεσμάτων και καλών πρακτικών.

4. Προσδιορισμός της σχέσης και συμπληρωματικότητας του Προγράμματος Ψηφιακού Μετασχηματισμού με RRF, CEF II, ΕΠΑΝΕΚ, ΕΠΑΝΑΔΕΔΒΜ, ΠΕΠ και άλλα Προγράμματα και Χρηματοδοτικά Εργαλεία

Το Πρόγραμμα «Ψηφιακός Μετασχηματισμός» θα καλύπτει γεωγραφικά το σύνολο της χώρας και θα υλοποιεί οριζόντιες παρεμβάσεις και παρεμβάσεις ενίσχυσης των στρατηγικών αξόνων του ψηφιακού μετασχηματισμού της χώρας: Συνδεσιμότητα, Ψηφιακές Δεξιότητες, Ψηφιακό Κράτος, Ψηφιακή Επιχείρηση, Ψηφιακή Καινοτομία, Ενσωμάτωση της Τεχνολογίας σε κάθε τομέα της οικονομίας.

Παρακάτω ακολουθεί ένας διαχωρισμός των δράσεων που θα χρηματοδοτηθούν από το Πρόγραμμα «Ψηφιακός Μετασχηματισμός» και των συναφών δράσεων που θα χρηματοδοτηθούν

από άλλα Προγράμματα, ώστε να είναι ευδιάκριτη η αντιστοιχία των πράξεων και η κατανομή των αρμοδιοτήτων/ καθηκόντων που ανατίθενται.

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι, **το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης έχει τον συντονιστικό ρόλο υλοποίησης του συνόλου των δράσεων Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), ώστε να επιτευχθεί ο ορθός προγραμματισμός των δράσεων, να αποφευχθούν ενδεχόμενες επικαλύψεις και όλες οι δράσεις να λειτουργήσουν συμπληρωματικά στην επίτευξη των στόχων του Ψηφιακού Μετασχηματισμού της Χώρας.** Σύμφωνα με τις προβλέψεις του ν. 4727/2020 (άρθρο 6), όλα τα έργα ΤΠΕ, ανεξαρτήτως πηγής χρηματοδότησης, οφείλουν να εναρμονίζονται με τη Βίβλο Ψηφιακού Μετασχηματισμού, ως προς τις βασικές αρχές και κατευθύνσεις της. Για τα έργα ΤΠΕ, ανεξαρτήτως πηγής χρηματοδότησης η Γενική Γραμματεία Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Απλούστευσης Διαδικασιών του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης: α) παρέχει βεβαίωση συνάφειας με την Βίβλο Ψηφιακού Μετασχηματισμού, β) προεγκρίνει τα τεχνικά δελτία έργων. Για προτάσεις ομοειδών έργων που δύνανται να ενταχθούν σε προσκλήσεις υποβολής αιτήσεων χρηματοδότησης προς πολλαπλούς δικαιούχους, η βεβαίωση συνάφειας με τη Βίβλο Ψηφιακού Μετασχηματισμού παρέχεται επί του σχεδίου της πρόσκλησης, ενώ η προέγκριση των τεχνικών δελτίων παρέχεται ως προς το φυσικό αντικείμενο του σχεδίου της πρόσκλησης με αναφορά σε περιοριστικούς κανόνες για τα προς ένταξη έργα.

Με βάση τα ανωτέρω, ο διαχωρισμός των δράσεων ΤΠΕ και η συνέργεια και συμπληρωματικότητα μεταξύ των διαφορετικών πηγών χρηματοδότησης, διασφαλίζεται περαιτέρω και από τις προδιαγραφές των προσκλήσεων ως προς το αντικείμενο και τις ομάδες-στόχους, τους διακριτούς χρονικά κύκλους υλοποίησης συναφών δράσεων, αλλά και από τη διαδικασία προέγκρισης των δράσεων ΤΠΕ, υπό την αξιολόγηση και τον συντονισμό του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης.

4.1. Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Recovery and Resilience Facility -RRF)

Ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας στηρίζει μεταρρυθμίσεις που έχουν ως στόχο την ψηφιακή μετάβαση της χώρας, μέσω, ενδεικτικά:

- της κάλυψης των ελληνικών αυτοκινητοδρόμων του Διευρωπαϊκού Οδικού Δικτύου με δίκτυα πέμπτης γενιάς 5G,
- της σύνδεσης της ηπειρωτικής χώρας με τα ελληνικά νησιά και με την Κύπρο, μέσω σύγχρονων καλωδίων οπτικών ινών,
- της ψηφιοποίησης όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης, της ψηφιοποίησης εκπαιδευτικού υλικού και περιεχομένου, των ψηφιακών υποδομών για διαδραστικό ψηφιακό μάθημα, της παροχής ψηφιακών εργαλείων και εξοπλισμού, της προώθησης της τηλεεκπαίδευσης, της επανακατάρτισης των εκπαιδευτικών στις νέες τεχνολογίες και εργαλεία που ενσωματώνονται στην εκπαίδευση, κ.ά.,
- της ψηφιοποίησης της υγείας, μέσω της δημιουργίας της κάρτας ασθενούς από το σύνολο των πηγών υγείας,
- της ψηφιοποίησης των διαδικασιών για τη λειτουργία της Δικαιοσύνης,
- της περαιτέρω ψηφιοποίησης της ΑΑΔΕ, με στόχο την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, τη διεύρυνση της φορολογικής βάσης και τελικά τη μείωση των φόρων, και
- της αναβάθμισης της ψηφιακής υποδομής των επιχειρήσεων με παράλληλη εκπαίδευση του προσωπικού σε σχετικές δεξιότητες.

Ορισμένοι από τους παραπάνω τομείς, περιλαμβάνουν συσχετιζόμενες δράσεις με το Πρόγραμμα «Ψηφιακός Μετασχηματισμός», ωστόσο, ο συντονισμός, και για τις δύο χρηματοδοτικές πηγές, για τις δράσεις ΤΠΕ, πραγματοποιείται από το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, ώστε να αποφευχθούν ενδεχόμενες επικαλύψεις και να λειτουργήσουν συμπληρωματικά στην επίτευξη των εκατέρωθεν στόχων.

4.2. Συνδέοντας την Ευρώπη (Connecting Europe Facility 2021 – 2027, CEF II)

Συνέργειες του ΣΠ1 με το χρηματοδοτικό μέσο CEF II αναδεικνύονται σε **δράσεις ψηφιακής συνδεσιμότητας**, σχετικές με την αντιμετώπιση των ιδιαίτερων απαιτήσεων για την εξασφάλιση πρόσβασης πιο απομακρυσμένων περιοχών σε δίκτυα υψηλής και υπερυψηλής ταχύτητας, τόσο για την παροχή σταθερής ευρυζωνικής σύνδεσης, όσο και για την αύξηση της χωρητικότητας και εξασφάλιση διαθεσιμότητας σε ήδη εξυπηρετούμενες περιοχές. Οι απαιτούμενες υποδομές έχουν υψηλό κόστος υλοποίησης και συχνά δεν είναι βιώσιμες, από εμπορική άποψη, χωρίς δημόσια στήριξη, αλλά συμβάλουν σημαντικά στην ανάπτυξη των περιοχών αυτών, ενώ ενισχύουν και τις υποδομές συνδεσιμότητας σε Ενωσιακό επίπεδο.

Ο συντονισμός, και για τις δύο χρηματοδοτικές πηγές, πραγματοποιείται από το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, ώστε να αποφευχθούν ενδεχόμενες επικαλύψεις και να λειτουργήσουν συμπληρωματικά στην επίτευξη των εκατέρωθεν στόχων.

4.3. Χρηματοδότηση από ΕΠΑΝΕΚ 2021 - 2027

Από το ΕΠΑΝΕΚ, στο πλαίσιο του ειδικού στόχου (ii) «Εκμετάλλευση των οφελών της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τις κυβερνήσεις» θα υλοποιηθούν **δράσεις κρατικών ενισχύσεων** για επιχειρηματικές πρωτοβουλίες που αναπτύσσουν ή υιοθετούν καινοτόμες τεχνολογικές λύσεις (προϊόντα και υπηρεσίες) για τον ψηφιακό μετασχηματισμό και την επέκταση και ολοκλήρωση όλου του φάσματος της παροχής ηλεκτρονικών υπηρεσιών (B2B, B2C, C2C).

Επίσης, στο πλαίσιο του ειδικού στόχου (iv) «ανάπτυξη δεξιοτήτων για την έξυπνη εξειδίκευση, τη βιομηχανική μετάβαση και την επιχειρηματικότητα», θα υλοποιηθούν, μεταξύ άλλων, παρεμβάσεις που αναβαθμίζουν και πιστοποιούν και τις ψηφιακές δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού σε οριζόντιες (Industry 4.0 και ενδεχομένως στη πράσινη οικονομία), αλλά και κλαδικές εξειδικεύσεις, ιδίως στους κλάδους υψηλής προτεραιότητας, καθώς και παρεμβάσεις για την παροχή κινήτρων στις επιχειρήσεις για την προσέλκυση / αναβάθμιση / εξέλιξη στελεχών και ερευνητών που συνεισφέρουν στην ανάπτυξη σχεδίων καινοτομίας.

Αντίστοιχα, στο πλαίσιο του ειδικού στόχου (δ) «Πρώθηση της προσαρμογής εργαζομένων, επιχειρήσεων και επιχειρηματιών στην αλλαγή, της ενεργού και υγιούς γήρανσης, καθώς και ενός υγιεινού και καλά προσαρμοσμένου περιβάλλοντος εργασίας που αντιμετωπίζει τους κινδύνους για την υγεία», θα υλοποιηθούν **δράσεις αναβάθμισης δεξιοτήτων ή επανειδίκευσης επαγγελματιών, κατάρτισης, πιστοποίησης γνώσεων, δεξιοτήτων και επαγγελματικών προσόντων εργαζομένων, βάσει σύγχρονων αναγνωρισμένων προτύπων, καθώς και υποστήριξης εργαζομένων και αυτοαπασχολούμενων για την προσαρμογή στις αλλαγές του οικονομικού περιβάλλοντος και την υποστήριξη της κινητικότητάς τους, με αναφορά και στις ψηφιακές δεξιότητες).**

Το Πρόγραμμα «Ψηφιακός Μετασχηματισμός», μέσω του ειδικού στόχου (ii) «Εκμετάλλευση των οφελών της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τις κυβερνήσεις», θα υποστηρίξει **οριζόντιες δράσεις ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας**, όπως δράσεις περαιτέρω ψηφιοποίησης του συνόλου των δημόσιων υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις, αξιοποίησης εργαλείων πληροφορικής για τη λήψη αποφάσεων πολιτικής σχετικά με την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, ανοιχτής διάθεσης και αξιοποίησης των δεδομένων για την ανάπτυξη νέων προϊόντων, επιχειρηματικών μοντέλων και αγορών, **ανάπτυξης πλατφορμών και εργαλείων για την απόκτηση, ανάπτυξη και πιστοποίηση ψηφιακών δεξιοτήτων**, ενίσχυσης της εφαρμογής νέων τεχνολογιών για την εξυπηρέτηση των επιχειρήσεων (Artificial Intelligence, IoT, Cloud Computing, Big Data, κλπ.), υποστήριξης της ανάπτυξης κέντρων καινοτομίας για ΤΠΕ, εντός και εκτός Δημόσιας Διοίκησης, κ.ά.

Σε ό,τι αφορά στα θέματα **ανάπτυξης των ψηφιακών δεξιοτήτων στο πλαίσιο του ΣΠ4**, το Πρόγραμμα «Ψηφιακός Μετασχηματισμός», στο πλαίσιο του ειδικού στόχου (ζ) «Πρωώθηση της διά βίου μάθησης, ιδίως των ευέλικτων ευκαιριών αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανεπίδειξης για όλους, λαμβανομένων υπόψη των επιχειρησιακών και ψηφιακών δεξιοτήτων, καλύτερη πρόβλεψη των αλλαγών και των νέων απαιτήσεων για δεξιότητες με βάση τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, διευκόλυνση των μεταβάσεων σταδιοδρομίας και προώθηση της επαγγελματικής κινητικότητας», θα υλοποιήσει **συστημικές δράσεις** για την υποστήριξη συστήματος διακυβέρνησης & εμπλεκόμενων φορέων για τις ψηφιακές δεξιότητες, με τη δημιουργία και **ανάπτυξη Παρατηρητηρίου Ψηφιακών Δεξιοτήτων**, αλλά και τη σύσταση του διυπουργικού κλάδου του **Αναλυτή Ψηφιακής Πολιτικής** (άρθρα 104-106 του Ν. 4622/2019), μέσω της λειτουργίας νέου τμήματος στην Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης και του σχεδιασμού προγραμμάτων πιστοποίησης στο Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης, ενώ σχεδιάζει και την υλοποίηση πιλοτικής δράσης για την **Ανάπτυξη Περιφερειακού Κέντρου Αριστείας στις ΤΠΕ**.

Στο πλαίσιο του ίδιου ειδικού στόχου (ζ) και στον τομέα της **υλοποίησης προγραμμάτων επανακατάρτισης - αναβάθμισης ψηφιακών δεξιοτήτων (reskilling-upskilling)**, το Πρόγραμμα «Ψηφιακός Μετασχηματισμός» εστιάζει:

- στους **δημόσιους υπαλλήλους - στελέχη της Γενικής Κυβέρνησης**,
- σε **νέους απόφοιτους ανώτατης εκπαίδευσης**, μέσης και υψηλής ψηφιακής ωριμότητας, **για θέματα αξιοποίησης και διαχείρισης καινοτόμων ψηφιακών τεχνολογιών** (Artificial Intelligence, Internet of Things, Big Data, Data Analytics, Business Process Management, Robotic Process Automation, Blockchain, Βιομετρική, κ.ά.).

Αντίστοιχα, στο πλαίσιο του ειδικού στόχου (δ) «Πρωώθηση της προσαρμογής εργαζομένων, επιχειρήσεων και επιχειρηματιών στην αλλαγή, της ενεργού και υγιούς γήρανσης, καθώς και ενός υγιεινού και καλά προσαρμοσμένου περιβάλλοντος εργασίας που αντιμετωπίζει τους κινδύνους για την υγεία» θα υλοποιηθούν προγράμματα αναβάθμισης επιπέδου ψηφιακών δεξιοτήτων σε **θέματα αξιοποίησης και διαχείρισης καινοτόμων ψηφιακών τεχνολογιών** (ως ανωτέρω) για **εργαζόμενους του ιδιωτικού τομέα και αυτοαπασχολούμενους υψηλής ψηφιακής ωριμότητας**.

Στο πλαίσιο του ίδιου ειδικού στόχου (δ), προτείνεται για **υλοποίηση από το ΕΠΑνεΚ**, ειδικών προγραμμάτων επανακατάρτισης - αναβάθμισης επιπέδου ψηφιακών δεξιοτήτων (reskilling - upskilling) **για πληθυσμιακές ομάδες συγκεκριμένου επαγγελματικού προφίλ**.

4.4. Χρηματοδότηση από ΕΠΑΝΑΔΕΔΒΜ 2021 - 2027

Στο πλαίσιο διαφόρων ειδικών στόχων του ΕΚΤ+, και, ειδικότερα των (α), (ε), (στ) και (ζ), οι ψηφιακές δεξιότητες, αποτελούν κύριο πεδίο επένδυσης δράσεων για ανέργους, εγγεγραμμένους στον ΟΑΕΔ, μαθητές και σπουδαστές σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, νέους εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης, τον ενήλικο πληθυσμό με στόχο και τη διευκόλυνση της επαγγελματικής κινητικότητας, καθώς και δράσεις οριζόντιες, κοινωνικού χαρακτήρα (ορισμένες δράσεις θα υλοποιηθούν στα ΠΕΠ).

Στο πλαίσιο του ειδικού στόχου (ζ), το Πρόγραμμα «Ψηφιακός Μετασχηματισμός» θα συμβάλει στην **ανάπτυξη βασικών ψηφιακών δεξιοτήτων του γενικού πληθυσμού** (& μειονεκτούσες ομάδες), ώστε να μπορούν οι πολίτες να αξιοποιούν τις **εφαρμογές και υπηρεσίες για την εξυπηρέτηση των πολιτών που παρέχονται μέσα από gov.gr** και να εντάσσονται σταδιακά στη νέα ψηφιακή εποχή (λόγω του περιορισμένου συνολικά διαθέσιμου προϋπολογισμού, η προτεινόμενη υλοποίηση αφορά μόνο στη Β' Φάση συναφούς έργου σε εξέλιξη στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο).

4.5. Χρηματοδότηση από ΠΕΠ 2021 - 2027

Στο πλαίσιο των Περιφερειακών Προγραμμάτων θα χρηματοδοτηθούν **δράσεις ψηφιακού μετασχηματισμού τοπικού ή περιφερειακού χαρακτήρα**, όπως ενδεικτικά: στους τομείς πολιτισμού και τουρισμού, στον τομέα της υγείας, ανάπτυξης ψηφιακών υπηρεσιών προς πολίτες και επιχειρήσεις από ΟΤΑ και Επιμελητήρια, καθώς και ανάπτυξης εφαρμογών έξυπνων πόλεων.

Σχετικά με την **ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων**, προτείνονται για υλοποίηση από τα ΠΕΠ, ειδικά προγράμματα για **πληθυσμιακές ομάδες συγκεκριμένου γεωγραφικού προφίλ (κάτοικοι νησιωτικών / απομακρυσμένων περιοχών, κ.ά.)**, ώστε να μπορούν να αξιοποιούν τις εφαρμογές και υπηρεσίες για την εξυπηρέτηση των πολιτών που παρέχονται μέσα από gov.gr και να εντάσσονται σταδιακά στη νέα ψηφιακή εποχή.

4.6. Πρόγραμμα Ψηφιακή Ευρώπη (Digital Europe)

Το πρόγραμμα **Ψηφιακή Ευρώπη** θα προωθήσει την ευρείας κλίμακας ανάπτυξη τεχνολογίας αιχμής για την επιτάχυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού των ευρωπαϊκών κοινωνιών και οικονομιών. Θα διαρκέσει όλη τη διάρκεια του Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου (ΠΔΠ) 2021-2027 και θα διαθέτει σημαντικό συνολικό προϋπολογισμό ύψους 7,588 δισ. ευρώ, σε πέντε σημαντικούς τομείς:

- Πληροφορική υψηλών επιδόσεων
- Τεχνητή νοημοσύνη
- Κυβερνοασφάλεια και εμπιστοσύνη
- Προηγμένες ψηφιακές δεξιότητες
- Ανάπτυξη, βέλτιστη χρήση των ψηφιακών δυνατοτήτων και διαλειτουργικότητα

Ένα δίκτυο ευρωπαϊκών κόμβων ψηφιακής καινοτομίας θα παρέχει πρόσβαση σε τεχνολογική εμπειρογνομοσύνη για τις επιχειρήσεις - ιδίως τις ΜΜΕ - και τις δημόσιες διοικήσεις. Αυτοί οι κόμβοι θα φέρουν σε επαφή τη βιομηχανία, τις επιχειρήσεις και τις διοικήσεις που χρειάζονται νέες

τεχνολογικές λύσεις, αφενός, και τις εταιρείες που έχουν λύσεις έτοιμες για την αγορά, αφετέρου. Με ευρεία γεωγραφική κάλυψη σε ολόκληρη την Ευρώπη, οι κόμβοι θα κατέχουν κεντρικό ρόλο στην υλοποίηση του προγράμματος. Το πρόγραμμα θα υλοποιηθεί μέσω πολυετών προγραμμάτων εργασίας που καλύπτουν έναν ή περισσότερους από τους πέντε τομείς δράσης.

Ορισμένοι από τους παραπάνω τομείς, περιλαμβάνουν συσχετιζόμενες δράσεις με το Πρόγραμμα «Ψηφιακός Μετασχηματισμός», ωστόσο, ο συντονισμός, και για τις δύο χρηματοδοτικές πηγές, για τις δράσεις ΤΠΕ, πραγματοποιείται από το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, ώστε να αποφευχθούν ενδεχόμενες επικαλύψεις και να λειτουργήσουν συμπληρωματικά στην επίτευξη των εκατέρωθεν στόχων.

4.7. Πρόγραμμα «Η ΕΕ για την υγεία» 2021-2027 (EU4Health)

Το πρόγραμμα **EU4Health** θα παράσχει χρηματοδότηση 9,4 δισ. ευρώ σε κράτη μέλη, σε οργανισμούς που δραστηριοποιούνται στον τομέα της υγείας και σε ΜΚΟ, προκειμένου να ενισχύσει τα συστήματα υγείας, ώστε να μπορούν να αντιμετωπίζουν επιδημίες, καθώς και μακροπρόθεσμες προκλήσεις.

Σύμφωνα με τον σχετικό Κανονισμό, το πρόγραμμα θα επικεντρωθεί και στον ψηφιακό μετασχηματισμό των συστημάτων υγείας, με έμφαση στην παροχή εφαρμογών ανταλλαγής δεδομένων και εφαρμογών τύπου πλατφόρμας για τους πολίτες, οι οποίες θα καλύπτουν τομείς όπως η ασφαλής και αποτελεσματική διαχείριση των προσωπικών δεδομένων υγείας σε διασυνοριακό επίπεδο, στην εξασφάλιση καλύτερων δεδομένων για την έρευνα, την πρόληψη νόσων και την εξατομικευμένη υγεία και περίθαλψη και στη χρήση ψηφιακών εργαλείων για την ενδυνάμωση των πολιτών και την περίθαλψη με επίκεντρο τον ασθενή, τηρουμένων των κανόνων προστασίας δεδομένων.

Ορισμένοι από τους παραπάνω τομείς, περιλαμβάνουν συσχετιζόμενες δράσεις με το Πρόγραμμα «Ψηφιακός Μετασχηματισμός», ωστόσο, ο συντονισμός, και για τις δύο χρηματοδοτικές πηγές, για τις δράσεις ΤΠΕ, πραγματοποιείται από το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, ώστε να αποφευχθούν ενδεχόμενες επικαλύψεις και να λειτουργήσουν συμπληρωματικά στην επίτευξη των εκατέρωθεν στόχων.

4.8. Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2021-2025

Με τη θέσπιση του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) με τον ν. 4635/2019 (Α' 167), θεσμοθετήθηκε ένα ολοκληρωμένο σύστημα για τον σχεδιασμό, τη διαχείριση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο των παρεμβάσεων που χρηματοδοτούνται από τους εθνικούς πόρους του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ). Με το ΕΠΑ εισάγονται η μεσοπρόθεσμη στοχοθεσία και η υπαγωγή των παρεμβάσεων του ΠΔΕ σε στρατηγικούς στόχους και ιεραρχούμενες αναπτυξιακές προτεραιότητες.

Οι αναπτυξιακοί στόχοι του ΕΠΑ αναπτύσσονται σε πέντε πυλώνες: Έξυπνη Ανάπτυξη, Πράσινη Ανάπτυξη, Κοινωνική Ανάπτυξη, Ανάπτυξη Υποδομών και Εξωστρέφεια. Δράσεις ψηφιακού μετασχηματισμού και αξιοποίησης ΤΠΕ περιλαμβάνονται, είτε άμεσα ως ειδικοί στόχοι (Έξυπνη Ανάπτυξη) ή/και προτεραιότητες (Έξυπνη Ανάπτυξη, Ανάπτυξη Υποδομών), είτε ως υποστηρικτικά εργαλεία για την επίτευξη όλων των αναπτυξιακών στόχων του ΕΠΑ.

Ορισμένοι από τους παραπάνω τομείς, περιλαμβάνουν συσχετιζόμενες δράσεις με το Πρόγραμμα «Ψηφιακός Μετασχηματισμός», ωστόσο, ο συντονισμός, και για τις δύο χρηματοδοτικές πηγές, για τις δράσεις ΤΠΕ, πραγματοποιείται από το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, ώστε να αποφευχθούν ενδεχόμενες επικαλύψεις και να λειτουργήσουν συμπληρωματικά στην επίτευξη των εκατέρωθεν στόχων.

5. Εκκρεμότητες Έργων από την ΠΠ 2014-2020

Στην Προγραμματική Περίοδο 2014-2020 έχουν ενταχθεί έργα οριζόντιων παρεμβάσεων ψηφιακού μετασχηματισμού της δημόσιας διοίκησης, έργα του τομέα παιδείας, έργα του τομέα υγείας και αξιοπρεπούς διαβίωσης, έργα του τομέα δικαιοσύνης, έργα του τομέα Οικονομικών, αλλά και άλλων τομέων, καθώς και έργα ευρυζωνικών υποδομών, τα οποία δεν ολοκληρώνονται εντός της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου και προτείνεται η ολοκλήρωσή τους στην επόμενη προγραμματική περίοδο (έργα phasing). Για τα έργα αυτά γίνεται η παραδοχή ότι ισχύουν οι κανόνες phasing σύμφωνα με την ισχύουσα πρόταση της Ε.Ε. για τη νέα προγραμματική περίοδο (5 εκ. ευρώ).

Επίσης, σε αντίστοιχους τομείς και σε διαφορετικά στάδια ωρίμανσης, υπάρχουν αρκετά έργα τα οποία πληρούν τις προϋποθέσεις για να είναι μεταφερόμενα στην Προγραμματική Περίοδο 2021 - 2027.

6. Σχετικοί Αναγκαίοι Όροι

Ο σχετιζόμενος θεματικά Αναγκαίος Όρος (ΑΟ) που συνδέεται με τον τομέα του Ψηφιακού Μετασχηματισμού είναι ο όρος: «Εθνικό ή περιφερειακό σχέδιο ευρυζωνικής κάλυψης (National or regional broadband plan)». Η εκπλήρωσή του ΑΟ 3.1 σχετίζεται, σύμφωνα με την 2η Εγκύκλιο της ΕΥΣΣΑ, με το Εθνικό Σχέδιο Ευρυζωνικής Πρόσβασης Επόμενης Γενιάς 2014-2020.

Η εκπλήρωση του εν λόγω ΑΟ συνδέεται με την επιλογή για συγχρηματοδότηση δράσεων του Προγράμματος «Ψηφιακός Μετασχηματισμός» υπό τον Ειδικό Στόχο (ν) «Ενίσχυση της ψηφιακής συνδεσιμότητας» του ΣΠ1, όπως αναφέρεται ανωτέρω.

Η διαδικασία προετοιμασίας της επικαιροποίησης του Εθνικού Ευρυζωνικού Σχεδίου για την ΠΠ 2021-2027, συμπεριλαμβανομένης και της σύνταξης του εγγράφου αυτοαξιολόγησης του ΑΟ, είναι σε εξέλιξη.

7. Εφαρμογή της Αρχής της Εταιρικής Σχέσης

Όσον αφορά στη διαβούλευση με αρμόδιους εταίρους, απαιτείται η έγκαιρη δημοσιοποίηση του επικαιροποιημένου υλικού και η διάθεση στους εταίρους του κατάλληλου (πλην περιορισμένου, λόγω του επείγοντος χαρακτήρα των διαδικασιών) χρόνου για την ανάλυση και τη διατύπωση παρατηρήσεων και η παροχή ανατροφοδότησης από τους εταίρους με την υποβολή ερωτημάτων και σχολίων, τα οποία θα ληφθούν υπόψη για την σύνταξη του νέου Προγράμματος «Ψηφιακός Μετασχηματισμός».

Σημειώνεται ότι, λόγω της πανδημίας COVID-19, θα πραγματοποιηθεί ηλεκτρονική διαβούλευση με τους εταίρους μέσω ερωτηματολογίου/google form.